

Samos

– en ferieø for alle

Frede Lauritsen

Forord:

Primært beregnet for turens deltagere.

Ferien på Samos september 2001 var for mig på flere punkter væsentlig anderledes end tidligere ferieoplevelser, men blev trods det en meget positiv oplevelse.

Det er mit venskab med Kurt, der har givet mig denne oplevelse. Hans handicap, at være blind, er årsagen til, at han inviterede mig med som sin "førerhund."

Vel var vi ikke på museumsbesøg og rundt for at studere diverse udgravninger og forhistoriske levn, så jeg har ikke snuset slet så meget til historiens vingesus som tidligere, og vel var turen knap så fysisk krævende, som hvad Hanne og jeg tidligere har været udsat for.

Men til gengæld oplevede jeg en utrolig stor medmenneskelighed, en imødekommenhed og venlighed der kommer tæt på næstekærlighed.

Det var meget berigende, at opleve den taknemlighed, man mødte blandt de der på trods af "tidens tand" og forskellige handicap, stadig har et særdeles positivt livssyn. Og jeg tør næsten påstå, at stemningen om muligt var mere positiv, end hvad der ses på en traditionel charterferie.

Naturligvis har vi ikke alle haft de samme oplevelser, derfor kan det meget vel tænkes, at du har haft gode oplevelser, der er gået min næse forbi, til gengæld håber jeg, at de her beskrevne oplevelser i dine erindringer kan supplere turens helhedsbillede.

Alt, hvad du her læser, er den "skinbarlige" sandhed.

Bagerst i denne fortælling finder du i kronologisk orden supplerende oplysninger til historien.

Mange tak for godt selskab på rejsen og velkommen her til at opleve turen igen

Frede Lauritzen

Klokken er *"hu-ha"* dvs. 2:30 søndag den 23. sept. 2001. Er det meget sent aften, er det nat, eller er det meget tidligt morgen? Det fandt vi vist aldrig rigtigt ud af. Men omkring de to busser, der starter fra såvel Ringkjøbing som Videbæk, vimser der 67 forventningsfulde turister omkring. Trods dette *"ukristelige"* tidlige tidspunkt er vi alle kommet i god tid. En stor del af turens deltagere kender hinanden fra tidligere ture, så der høres manganen et gensynsglad - godmorgen, og der mærkes en rejseglad, positiv og særdeles god stemning, og det skønt dagen kun er sine 2½ timer gammel.

Turen er arrangeret af foreningen *"Ferierejser for Bevægelseshæmmede og Raske,"* eller *"Solgruppen"* som den kaldes i den interne ledergruppe. Foreningens formål er, at mennesker for hvem fysikken ikke er, hvad den tidligere har været, også skal have mulighed for at opleve en ferie under betryggende forhold, hvor hjælpen er nær. En ferie hvor Solen står højt på Himlen.

Der er en del af de fremmødte, der bærer på et handicap af en eller anden art, nogen er i kørestol, andre har rollator, andre igen er gangbesværede og klarer sig med krykker eller en stok, og så er der os, der er så heldige at springe raske omkring.

Der er **tolv hjælpere** med på turen, langt de fleste er gengangere fra tidligere ture. Hjælpernes rejse betales af velvillige sponsorer private såvel som firmaer. Her omkring busserne bemærker man straks hjælpernes store imødekommenhed, og der ses og høres manganen et gensynsknus.

Blandt hjælperne er der sygeplejersker, plejere, Falck-folk eller blot personer der har ønsket at give en uge af deres ferie uden løn for dermed at tilbyde medmennesker tryghed og den hjælp, der måtte blive behov for under en længere rejse.

Min indgangsvinkel til at være med på denne tur er, at være hjælper for Kurt Mose, Ringkjøbing, hvis handicap er, at han er blind. Jeg lærte Kurt at kende på VUC i Ringkjøbing, her sang vi begge i VUC-koret, og da Kurt er en særdeles dygtig sanger og tilmed stærk i, at kunne teksterne udenad, *"klistrede"* jeg mig op af ham, og betragtede ham faktisk på det sangmæssige plan som min *"støttepædagog."* Når vi havde pauser, havde Kurt til gengæld også brug for en *"støttepædagog"* for at finde frem til kaffebordet, og så lånte han min arm.

En del af denne turs deltagere ville godt kunne klare en **traditionel charterferie**, men det er en stor betryggelse, at der er hjælpere med, hjælpere man kender, har tillid til og som kan ens eget sprog, hvis noget skulle gå galt. For en pludselig ændring af hverdagens rytmer med et varmere klima, anderledes mad, et ekstra glas til maden, masser af oplevelser og måske mindre søvn, kan undertiden give komplikationer på det legemlige plan, og det kan være særdeles utrygt, ikke mindst hvis man er afhængig af andres hjælp.

Foreningen, der gennem mere end tyve år har arrangeret en årlig rejse til varmere himmelstrøg, har Ove Nielsen, Lem som formand. Ferien i år går til den græske ø Samos i det Ægæiske Hav.

Efter godt en time i bus er vi nået til **Billund Lufthavn**. Skønt den frygtelige ufred i verden, og den deraf øgede kontrol i lufthavnene, kommer vi kvikt og glat gennem kontrollen trods medbringende omkring en snes kørestole og rollatorer. Der går mindre end en time, før vi ved 5-tiden bliver kaldt ud til vort fly Boeing 737-700 MAERSK AIR DM 529 til Samos.

Det er lidt før beregnet, for Kurt og jeg har investeret 24 kr. i en kop kaffe med et rundstykke til Kurt og en basse til undertegnede, for morgenkaffe inden vi tog hjemmefra kl. 2:00, det var godt nok for tidligt. Da den sidste krumme endelig skal konsumeres, inden vi forlader cafebordet, er vi nogle af de sidste, der kommer om bord på flyet.

I informationsmaterialet vi fik forud for turen, var der en liste, hvor vi tydeligt kan se den enkeltes plads i flyet, det har sikkert været medvirkende til, at alle hurtigt har fundet deres pladser.

Der er **planmæssig afgang** kl. 6:10. Kort efter starten serveres der morgenmad, en herlig bakke med hele "mulletjavsens," dvs. rugbrød, rundstykker, skinke, æg, spegepølse, ost, marmelade, frugt, juice, kaffe, te og hvis man ønsker det en lille en til kaffen formedels 20 kr. Vores sult er ikke helt, hvad den var for en time siden, men vi gør vort bedste og nyder det lækre måltid i fulde drag.

Her over skyerne er der et vidunderligt syn. Ud over et dunblødt skytæppe ser vi Solens første morgenskær, et syn jeg desværre kun med fattige ord evner at forklare Kurt.

Efter det overdådige morgenmåltid ses der **tunge øjenlåg** rundt omkring os, meget forståeligt, for med den "ukristelige" mødetid har mange overhovedet ikke været i seng. De tunge åndedrag der høres tyder på, at der blundes hist og pist. Men vi er da nogle, der holder stand, man har vel ferie, og den skal bestemt ikke soves væk. Og så skal der jo også lige gøres et par notater. Der er også enkelte, der følger Anders And og Mr. Been på Tv-skærmen, men vil man også høre, hvad de to herrer siger, må man bløde 30 kr. for et sæt høretelefoner, det er der næsten ingen, der gør, selv om høretelefonen giver yderligere adgang til otte musikprogrammer.

Turen går **over Berlin**, øst om Praha og Wien, vest om Budapest, Beograd, Sofija og over det Ægæiske Hav. Kaptajnen hedder O. Christensen, han fortæller os, at afstanden fra Billund til Samos er 2.630 km, hastigheden er 850 km/t, vi flyver 37.000 fod over Jorden, hvad der svarer til 11,3 km., og så fortæller han, at der er solskin og 28° C på Samos.

En lille times tid før vi skal lande, fortæller trykket i ørerne, at vi er på vej ned mod Jorden. Under indflyvningen kan vi nyde synet af det særdeles dekorative Græske Øhav. Vi flyver lidt syd for Samos for at lande i modvind, det gør man altid for at tage farten hurtigere af flyet og dermed gøre afløbet kortere.

Efter lidt over **tre timers flyvning** lander vi perfekt og i god behold på Samos, der ligger kun 1½ km. fra Tyrkiets kyst, så vi er næsten i Asien.

Straks vi kommer ud på rampen, rammes vi af den behagelige sommerluft, og knapt er folket kommet ud af flyet, før en lille gruppe med abstinensiske træk leder febrilsk i lommer og tasker.

Mange øjeblikke går der ikke, før cigaretterne er fremme, og der høres lighterlyde overalt.

Der går naturligvis lidt tid, inden den store mængde af bagage er klar og placeret i vore to busser.

Fra lufthavnen til hotellet er der en times kørsel. Vi nyder den smukke tur og får undervejs nogle informationer om Samos, græsk valuta og så stiller vi urene en time frem.

Samos er på 476 km², det vil sige **på størrelse med Falster**, men øens form er nærmest som Lolland.

Der bor 33.000 mennesker på øen, af dem bor de 9.000 i øens hovedstad, der også hedder Samos.

Den græske valuta hedder drachma, vi bliver belært om, hvordan vi skal omregne, hvis vi vil tænke i danske kroner. Først fjerner vi et nul, og dernæst dividerer vi med fire, altså 1000 drachma svarer til 25 kr. så let.

Skulle nogen få lyst at ringe hjem, skal man blot taste 0045 foran det danske nummer.

Vort mål er Karlovassi en by på nordvestøen med 3.000 indbyggere. Byen var tidligere kendt for skibsbyggeri og keramikproduktion. I dag er byen mere kendt for turisme, men byen har dog, sin lidenhed til trods, et universitet. Det meste af vejen til Karlovassi følger vi stranden. Vi er nu nået til Samaina Inn Hotel Karlovassi 832 00 Samos, Greece. Hotellet kan rumme 250 mennesker, og ligger op ad vejen, så der er kun 50 m fra hotellet og ned til det Ægæiske Hav, der ser ganske indbydende og tillokkende ud.

Ret hurtigt får vi udleveret vore nøgler, men der går naturligvis noget tid, før den store mængde af bagage er spredt rundt på værelserne.

Værelset er i orden med gode senge, velfungerende toilet med bånd over toiletsædet tekstet med - STERILIZED. Hyggelig altan med bord og to stole - ganske vist i plastic. Fra vores altan ser vi mod syd ind mod land, ud over en olivenlund og op ad bjerget. Fra en tennisbane i det fjerne hører vi de dybe dunk, når ketsjeren rammer bolden.

Møblementet i værelset består af sofa, bord, lænestol, skrivebord, garderobereskab, køleskab med barindhold og heldigvis intet tv.

Værelsets gulv er belagt med marmorfliser i smukke mønstre. Væggene er temmelig nøgne, foruden lampetter og et spejl er der kun et enkelt billede, en akvareltegnning fra 1993 af d. Bonapáuns forestillende et sommerligt interiør udenfor et typisk hvidkalket græsk hus.

Ifølge opslag på toilettet er det ikke tilladt at skylle toiletpapir ud, sammen med hvad der ellers er ofret i kummen, papiret skal puttes i en dertil beregnet spand med plasticpose, der står ved siden af toilettet.

Årsagen til dette ulækre forbud er, at toiletsystemets rør er underdimensioneret. Trods påbudet var der vist mange, der ikke fulgte disse regler til punkt og prikke.

Det er blevet **frokosttid**, så maverne foreslår, at vi bør investere i et mindre måltid. Det gør vi, som mange andre af os nyankomne, ved hotellets cafe ved swimmingpoolen. Den unge bardame får særdeles travlt, men hun klarer de mange ordrer ganske kvikt. Hun serverer sandwich med tomat og skinke - og ikke at forglemme øl. Der var nu lidt rigeligt "*fast food*" over den sandwich, så den prøvede vi ikke senere, men den halve øl – halv liter naturligvis - smagte godt.

Her ved **hotellets swimmingpool** er der ganske hyggeligt, og flere af hotellets øvrige gæster ligger da også doven henslængt på diverse liggestole. Vi får den samme skøre ide, for faktisk er vi ret dødsige efter en nat uden søvn, og kan vi kombinere et hvil med lidt sol på kroppen, vil det jo være ganske optimalt, de berømte to fluer med et smæk. Som sagt - så gjort og vi, såvel som mange andre fra vort hold, får et par tiltrængte timer på langs i solen. Det sker, imens ti eller måske nærmere tyve brevkort skrives til familie og venner, frankeres med smukke frimærker og sendes til det fjerne land i nord.

Det næste, der foregår officielt, er kl.17, hvor der holdes **informationsmøde** i hotellets konferencerum. Til dette møde er alle fra vort hold mødt op. Her serveres den græske specialitet og nationaldrik ouzo blandet op med juice, for dem der er til det. Ouzo er en anisbrændevin, der normalt kun blandes med isvand, hvorved den bliver mælkehvid, så hvis du ser en græker sidde og drikke mælk, så kan du trygt stole på, at det ikke er mælk men ouzo. Vi er nu mange, der hellere ville have haft en dansk snaps, men ok vi er jo landets gæster. På flere af de lokale flasker med ouzo ser vi senere, at stavemåden ikke er ouzo men oyo.

Informationsmødet holdes af et par guider fra rejseselskabet Star Tour, der er medarrangør af rejsen. Det er særdeles beskedent, hvad vi her får at vide, men den med toiletpapiret bliver da fremhævet som noget ganske væsentligt.

Når man er på ferierejse, er **maden** noget af det, man ser hen til med stor spænding. For det første så er man jo på ferie, og har derfor god tid til at nyde måltiderne, for det andet er man under fremmede himmelstrøg og har dermed også mulighed for at smage noget anderledes og spændende mad.

Nu skal spændingen udløses, det er nemlig blevet dinner time. Her på Samaina Hotel serveres middagen hver aften som en stor buffet. Her finder du dagens suppe, et stort udvalg af salater og varme retter.

Når vi kommer til dessert og frugt, er udvalget særdeles beskedent og bestemt ikke særligt kreativt.

Sidste sætning her afslører jo nok skriverkarlens trang til de søde sager. Maden som helhed er tilfredsstillende om end lidt kønsløs, og efterhånden som ugen gik, løber vi, trods de mange fade, lidt træt i menuen. Det gør vi, fordi der kun er ganske få variationer fra dag til dag. Desværre sparer de også for meget på krydderierne, det er lidt synd.

Den græske vin er udmærket, og hotelprisen ligger fra 2000 og 4000 drachma for en hel flaske en meget overkommelig pris. Den dyreste er så absolut også den bedste, og klart den vi blev forfalden til.

Her efterfølgende siger **ens hukommelse**, at maden bestemt ikke er det, man husker den ellers så gode tur for. Hver dag stiller hotellet tæt på tyve skåle med forskellige salater og ti fade med forskellige varme retter frem, hvis de havde nøjedes med det halve og i stedet skiftet retterne ud, så havde vi sikkert haft en bedre oplevelse.

På mange hoteller ude i den store verden har man en ugentlig festmiddag, hvor der kræses ekstra for de kulinariske retter og pyntes særlig festligt op, men det havde man desværre glemt på Samaina Inn Hotel i uge 39 år 2001.

På bordene står der små vaser til et par **enkelte blomster**, jeg ville næsten ønske, at der kun havde været vaserne, for blomsterne er den rene ynke. I bedste fald er der en enkel frisk stilk, men aldrig har jeg set borde ”*pyntet*” med så mange visne, nej, døde blomster, det er en ren gru for en blomsterelsker. De fleste aftener lægger jeg demonstrativt den visne blomst på min brugte tallerken, velvidende det bestemt ikke er særlig høfligt og langt fra Emma Gads anvisning på god opførelse. Men det skulle nu også betragtes som en åbenlys demonstration. De unge serveringsdamer er åbenbart vandt til denne provokation, for de lader, som er det den rene selvfølgelighed, og blomsterne blev desværre ikke friskere i ugens løb.

Efter en god og tiltrængt søvn møder vi igen op i spisesalen. **Morgenmaden** kører efter samme princip som middagen, fade stillet frem med røræg, stegte pølser, brød, smør, forskellige marmelader, pølse, ost, syltet frugt, yoghurt, vandmelon, juice, kaffe og te. Ganske udmærket, men også her bliver oplevelsen efterhånden, som ugen skred frem lidt for ensformigt. En meget neutral pølse og en ost der smager af ingenting. At osten ikke smager af noget, har jeg et klart bevis på, for Kurt kan nemlig ikke fordrage ost, men han er ikke i stand til at skelne osten fra pølsen. En leg jeg har megen morskab af. Kurt synes dog, da jeg fortæller ham det, at det er knapt så sjovt. Køkkenet mangler generelt lidt kreativitet og variation fra dag til dag, men kaffen er rigtig god.

Første dag er der efter morgenmaden arrangeret en lille **byvandring**, så vi kan få en fornemmelse af byens størrelse, og se hvordan den ligger i forhold til vort hotel og stranden.

Hele ferieturen er naturligvis planlagt på den svages præmisser, så det er ikke en lang vandring, der ligger foran os. Turen går op gennem et par stejle gader og havner på en cafe, hvor en tiltrængt øl – halv liter naturligvis, gør godt for væskebalancen.

I haverne undervejs studerer vi beplantningen bl.a. et træ med lime, hvor et vittigt hoved bestemt mener, at lime bliver brugt til at lave lim af. Og sådan er stemningen - vittigt og afslappet.

Cafeen ligger på et hyggeligt torv. Vi sidder dejligt skyggefuldt under silkeakacier med deres flotte lyslilla blomster, der bortset fra farven minder en anelse om mælkebøtter, der er på vej til at springe i frø. Pludselig opdager vi, at bordene er dækket med gule, blå eller røde duge, det betyder, at der ikke er én men tre cafeer, skønt en af dem ligger på den anden side af vejen. Straks udvikler der sig en lille konkurrence om, hvem der får serveret først. De fleste af os får en øl – halv liter naturligvis, men Svend Erik Mortensen flatter sig med en lumumba, men da han er næsten færdig, vælter han den lille rest med en anelse hjælp fra Jesper Jakobsen, snu nok - for straks bliver der serveret en ny. Der er en hyggelig og meget afslappet stemning, og hele tiden får man en lille snak med nye mennesker.

Og der fortælles **historier**:

Karen Sofie, kaffeophælder i Tim Hallen, har en fætter, der har en meget høj stilling i Fredericia, han er kranfører. Hans stilling er så høj, at han, foruden en storslået udsigt over Fredericia og Landsoldaten, i klart vejr kan se, når togene kører fra Københavns Hovedbanegård, - - - - hvis han altså har en køreplan ved hånden.

Kis Nielsen, Videbæks mest aktive pensionist spurgte: *"Hvornår er en dame gammel?"* Da der ikke kom et kvalificeret bud på spørgsmålet, gav hun selv svaret: *"Det er hun, når skoene klemmer mere end mændene."*

Hans og Peter var gamle venner, deres hobby var motorcykler, og der måtte gerne være fart på. Selv da de kom på alderdomshjemmet, holdt de liv i deres hobby. En sommersøndag tog de sig en tur i det skønne danske landskab. Hans kørte med Peter bagpå. Men så gik det galt, i et sving var farten blevet alt for stor, motorcyklen fik en brat opbremsning, da den hilste på den bløde rabat. Men såvel Hans som Peter fortsatte i en stor bue og havnede i hver sin grøft. Da der efter en stund var blevet stille, råbte Hans over til Peter:

"Er du død, Peter?"

"Nej," lød det fra den anden grøft

"Så kom herover, her er blåbær."

Sørine og Søren havde nået deres guldbryllup, de havde det egentlig godt sammen, men Sørine syntes nok, at det seksuelle var taget lidt for meget af på det sidste. Så hun besluttede at slæbe Søren med til huslægen. Men det var nu ikke så nemt at snakke om de dele.

"Jae, joe, se jeg synes, det efterhånden kniber Søren at, at – holde ud til at grave haven og sådan," sagde hun til lægen.

"Ja, men du må jo huske på Sørine, at Søren ikke er helt ny mere. Men hvordan går det med det seksuelle, kan han holde til det?"

Ikke blot var han læge, nej, han var åbenbart også tankelæser så nu var Sørine sat i gang.

"Nej, det kniber så sandelig også en hel del."

"Så vil jeg foreslå," sagde lægen, *"at I forsøger søndag formiddag, så kan I bruge rytmen fra kirkeklokken, det er et beskedent tempo, og så går det nok."*

"Tak, tak doktor – farvel."

Efter søndagen mødte doktoren Sørine nede ved købmanden.

"Nå Sørine hvordan gik det med mit forslag?"

"Jae, det gik jo ikke så godt, nej, - han døde at et."

"Det kan jeg da ikke forstå, det skulle jo netop være et adstadigt tempo, som han kunne klare."

"Jow, ja, - men hvem kunne også vide, at Hjemis netop kom søndag formiddag."

Efter et særdeles **hyggeligt samvær** under den tiltrængte øl – halv liter naturligvis, går flertallet tilbage til vort hotel ad en anden rute. Ikke alle steder er gaderne velegnet for en kørestol, så alene derfor er det svært at komme længere op i byen. Ved hotellet nydes det sociale samvær ved poolen, nogle hopper i, andre nøjes med at solbade, og de rigtig *"hårde"* tager sig en dukkert i det Ægæiske Hav. Nogen får sig en lille frokost ved en af de mange små cafeer, og endelig er der også nogen, der er vant til et lille hvil her over middag.

Måske lyder en byvandring af her omtalte dimensioner ikke af så meget, men for en **kørestolsbruger**, eller den der på anden måde har svært ved at gå, kan 1000 m være endda en meget lang tur. Og os, der er så heldige at have *"go'e ben,"* kan jo så fortsætte på egen opdagelse længere op i byen eller måske endda helt op i bjergene, - og det gør vi så.

Gennem smalle, stejle gader kommer Kurt og jeg højere og højere op i byen, visse steder er gaderne så smalle, at man ved at strække armene ud kan røre husene på begge sider af vejen, eller stien som den vel rettere burde kaldes, for herop kan bilerne ikke komme. Jo længere vi kommer op, jo smallere bliver stien.

Vi får os en god snak om husenes byggestil her i forhold til i Danmark, de specielle nonne-munke tagsten, afløbsrør der løber uden på husene, de mange solfangere der ses overalt, haverne der er hegnet

gevaldigt ind, og det at husene i Grækenland ikke gøres færdige de første mange år, fordi man derved ikke skal færdigmelde byggeriet til myndighederne og dermed skubbes beskatningen - ren skattetænkning.

Efter en tid er vi kommet ovenfor byen og havner på en lille bjergsti. Der er en meget flot udsigt over Karlovassi og det Ægæiske Hav med Asien i baggrunden.

Pludselig kommer vi til en lille gård med høns, geder og en enkelt ko, alt er hegnet ind, dog ikke et æsel, der går frit omkring på en lille bjergafsats, og skryder.

Det er bestemt ikke orden, der præger dette lille husmandssted. På hegnet hænger kaninskind til tørre, dunke af plast og blik står i lange rækker, en del af dem tilplantet med forskellige planter mange af dem er pelargonier. Såvel udenfor som indenfor hegnet ligger der masser af papir, brædder, blik og plastrester alt sammen affald. Vi hilser - jamas til bondemanden, der hilser – jamas tilbage, han er i færd med at fodre koen, men det at rydde op er åbenbart ikke hans store interesse.

Den græske hilsen jamas betyder ønske om godt helbred.

Undervejs betragter vi **floraen omkring os**, og nyder dens mangeartede dufte. Endnu er det for tidligt på året til modne frugter, men vi ser appelsin-, mandarin-, citron-, lime-, fersken- og nektarintræer med runde endnu grønne frugter. Der er kirsebær-, mandel- og valnøddetræer og vistnok også pistaciennøddetræ. Vi ser et træ, der leder vore tanker hen på H.C. Andersens ”Fyrretøjet,” et stynet fyrretræ med en flere meter tyk, hul stamme. Heksen reagerer dog ikke, skønt vi råber efter hende ind i hullet. Vi hilser på de enorm store fyrrekogler, der ligger rundt omkring, de ville gøre sig godt i juledekorationerne. Der er figentræ med endnu irgrønne dråbeformede frugter og træets store fingerformede blade, mon ikke det er et af jordens ældste planter, det er i hvert fald den, vi hører om som menneskets første beklædning. Vi kigger lidt på bladene, moden har ændret sig en del, siden Adam og Eva forsøgte at skjule deres nøgenhed. Bananpalmer er der, men endnu er bananklaserne små og umodne, de peger opad, og utrolig flot er bananens lilla blomst, der er på størrelse med en stor majscolbe, og kan gøre én helt stum af bar beundring. Johannesbrødtræ, eller karobtræ som det også hedder, med sine ca. 15 cm. lange grønne bælg, der når de er modne, bliver brune. Johannesbrød skulle for øvrigt være et godt middel mod tynd mave, men det middel har vi vist ingen behov for.

Johannesbrøddets kærner er meget specielle, de er hårde og helt konstante i vægt, derfor blev kærnerne i gammel tid brugt som en vægtenhed, der kaldtes for karat, det er herfra, vi har udtrykket 14, 18 eller allerfinest 24 karats, som er betegnelsen for rent guld. Vi ser laurbærtræet - symbolet på sejr, hvis blade stadig bruges til sejrens krans - laurbærkransen. Det leder tanken hen på OL, netop fordi vi er i Olympiadens fædreland, olympiaden hvis spæde start var 776 f.v.t. I år 2004 skal Grækenland igen være vært, og de glæder sig - meget. (Se 490 f.v.t. og 1896)

Der er masser af oliventræer med store klaser af umodne grønne oliven, et træ der kan blive op mod 2000 år gammel. Når oliven høstes, lægges et tæppe ud under træet, og frugterne rystes eller slås af træet. Så samles de i beholdere og sendes til første koldpres, den der giver den bedste olivenolie, den hvor der på flasken står - virgin oil eller, hvis det er en dansk etiket - jomfruolie. Olivenolie anbefales specielt, fordi den ikke danner kolesterol.

Vi er nu kommet langt op ad bjerget, men der er endnu et godt stykke til toppen, så vi vælger en sti, der skråner nedad, ikke mindst fordi en bid frokost og en øl – halv liter naturligvis - ikke ville være at foragte.

Efter en **travetur** på omkring de tre timer er vi igen ved havet. Tæt ved hotellet finder vi en lille bar, her bestiller vi en chickenburger og en særdeles velfortjent øl – halv liter naturligvis.

Men der er nu lidt for meget fast food over denne chickenburger, så i morgen vil vi finde et andet frokoststed.

Efter denne stropetur og de mange oplevelser trænger vi gevaldigt til en skyller og vælger at hoppe i det Ægæiske Hav, hvor vi beriger havets friske salte vande med vort selskab. Der ses en mængde små fisk i vandet kun 5-7 cm lange, underligt, men man kan mærke, de napper ganske svagt på kroppen en

sjov og mærkelig fornemmelse. Hvad fornøjelse fisken har af det, fandt vi aldrig ud af, salt kan det vel næppe være i dette så saltholdige hav. Måske er det den danske brune sovs, der endnu hænger i skelettet og vækker deres nysgerrighed, eller måske smager kroppen allerede af det græske øl?

Efter vandgangen går vi op til hotellets pool, hvor vi blander os med folket i det gode sociale samvær i selskab med en øl – halv liter naturligvis – mest for fiskenes skyld.

Efter aftenens middag er der arrangeret en **"rystesammenaften"** i hotellets konferencerum, og dejligt er det at se, at også denne gang er samtlige fra vort hold mødt op. Foreningens egne sanghæfter er delt rundt på bordene, sanghæfterne har dog den lille manko, at forfatter- og komponistnavne er udeladt, dette til trods bliver de flittigt brugt til fællessang aftenen igennem.

Hurtigt finder også vi nye ud af, at det som alle sidder og venter på og glæder sig til, er det tidspunkt, hvor hjælperne optræder på slap line, og vi venter ikke forgæves.

Først på scenen optræder **"bakkessangerinderne"** i fuldt kostume med farvestrålende parykker, kindrødt, læbestift, udfordrende nedringede kjoler, bryster så selv Marilyn Monroe må blegne, frække strømpebånd og mandfolkesko. **"Køb blomster, køb blomster"** lyder ud over forsamlingen, mens kindkys, er det vist kun, gavmildt bliver uddelt til mændene sammen med røde langstilkede nelliker. Desværre synger de ikke: **"Jeg er en af Bakkens sangerinder,"** men vi kan næsten heller ikke klare mere. Nummeret slutter med, at pigerne med nåle pumpterer de særdeles overspændte attributter.

Lidt senere kommer **"Amin Jensen"** på scenen i form af Erik Mogensen. De andre hævder, at det er ham, der skal bruge færrest puder for at komme til at ligne Amin. Der bliver lagt op til en forrygende sangdyst med **"Hit med sang."** Vi bliver delt op i det orange hold og det sorte hold, og så kører det bare derudaf. Amin er, sædvanen tro, rap i replikken, og vi synger af hjertens lyst til vellignende tegninger af alt fra juletræer til elefanter.

Det sorte hold kæmper bravt, men det er mod en uovervindelig overmagt. Ikke mindst takket være Kurts gode sangstemme og hans enorme kendskab til sangskatten vinder det orange hold med 22½ point mod det sorte holds 22 point. Det lyder måske ikke af så stor en sejr, men er dog uhyre velfortjent. For ham Amin er virkelig flink mod de sorte. Eller også er det bogholder Grethe, der er lidt af en spion, for hun sidder nemlig oprindelig ved det sorte holds bord. Vi morer os dejligt, men det skulle blive **"værre"** endnu.

Fra musikanlægget lyder der pludselig skønne operatoner, det er indledningen til næste nummer og hvilken overraskelse. Døren går op, og ind på scenen træder **"De tre Tenorer"** Plácido Domingo, José Carreras og Luciano Pavarotti. De er ganske vist ikke så høje i model, som vi husker dem, men har til gengæld et særdeles solidt og bredt halsparti, hvorom slipset kun med nød og næppe når. De lange sorte bukser er ikke så lange endda, og de hvide skjorter har et endnu ukendt halsnummer, men den vil utvivlsomt kunne passe en flodhest. Til gengæld har de på hovedet en enorm stor, firkantet og sort hat. Deres sang er som sædvanlig pragtfuld og tænk, vi er så tæt på disse verdensberømtheder, at vi kan røre ved dem, se deres veludviklede sangmuskler i funktion og stemmebåndet der sitrer under de skønne, lange, svære såvel høje som dybe toner.

Det er en oplevelse af de helt store, en oplevelse der er utrolig svær at beskrive med ord, men må nødvendigvis opleves in live.

Da tenorernes optræden ebber ud, kender jubelen ingen grænser, og der klappes taktfast for et ekstranummer. Det er tenorerne dog ikke indstillet på, for det forlyder, at deres engagement er særdeles kostbart, og at et ekstranummer helt ville sprænge drachma-banken. Det bliver også antydnet, at deres optræden er meget energi- og luftkrævende, så de insisterer på at gå til påklæderværelset for at tanke op med frisk luft og ouzo.

Der er aftenen igennem en **fantastisk god stemning**. Det skal da her også lige bemærkes, at der aftenen igennem er fri bar, den gør vel også sit til, at stemningen er særdeles høj. Der er i hvert fald en særdeles livlig trafik til bordet med de mange flasker, hvor mange kommer i en god snak med hinanden.

Og vi, der ikke kender hinanden i forvejen, føler straks, at vi er med i det sociale fællesskab.

Efter denne festlige aften er der en del, der er kommet så meget i stemning, at de absolut skal på opdagelse i "*den store by*."

Os af den rolige type går op på værelset med en godnatøl – halv liter naturligvis. På altanen er der et herligt mildt klima, og snakken går i et stille og roligt toneleje om, hvor ond verden er, og hvor gode vi er. Da klokken er 0:55 råber en tysker ned til os fra 3. sal "*ruhe*," der er ingen "*bitte*" koblet på i slutreplikken.

Så er det, mit indre jeg tænder. Jeg husker langt tilbage i tiden til min barndom, hvordan tyskerne, der under besættelsen boede tæt omkring os, hvordan de brølede deres kommandoer på alle tider af døgnnet til irritation og undertiden lidt frygt for os danskere. Skal de tyskere nu komme igen og bestemme, hvad der skal ske her i verden – nej - skisme – nej, vi har rigelig med ham Osama bin Laden, eller hvem det ellers er der terroriserer verden.

Da **adrenalin**en er faldet til et acceptabelt niveau, finder vi ud af, at nu er det vist blevet passende sengetid. Vi er blevet enige om, at jeg først går til tandbørstning, og hvad der ellers kræves.

Men noget her er meget underligt, for når jeg forlader badeværelset, skal jeg huske at slukke lyset, og det samme når jeg går i seng. Så må Kurt klare sig, som han bedst kan, han har nemlig ingen interesse i at vide, hvor lyskontakten sidder.

En aften gør jeg et forsøg, nemlig at besøge badeværelset uden først at tænde lyset, det går rivende galt, og jeg kan roligt fortælle, at tandpasta smager væsentlig bedre end solcreme.

Efter morgenmaden er der arrangeret **endnu en lille byvandring**. Byen Karlovassis beskedne størrelse gør, at der, til glæde for nogen, ikke er det store udvalg af butikker, men til gengæld er der et stort udvalg af barer og restaurationer. De bliver prøvet grundig af til frokost, idet øvrige måltider bliver indtaget på hotellet og er med i turens pris.

Denne byvandring går ned til Karlovassi Havn, her ligger der ti restaurationer side om side. Vi falder ned i en af dem, og der kommer øl på bordet – halv liter naturligvis.

I havnen ligger sejlskibe, motorbåde, fragtskibe, en fregat og flere kuttere. Udfor hvor vi sidder, lægger der netop en kutter til med en mindre last af tunfisk. En lille lastbil kører hen til kajen, og de begynder at losse tunene, der sjovt nok alle er omkring en meter lange. Vi danskere strækker alle hals, og fotoapparaterne kommer flittigt i brug. Det ville være skønt, om lastbilen kørte sin last op til vort hotel, for en tunbøf det ville bare være sagen. Men ak nej - sådan skulle det ikke være, måtte vi senere beklageligvis erfare.

Efter at have fulgt med i **havnens brogede liv** et stykke tid begynder flere af selskabet at bevæge sig mod hotellet igen. Men os med "*de go'e ben*" søger nye udfordringer. Vi informerer os om, hvor langt man kan gå mod vest, og hvordan muligheden er for ad den vej at gå op i bjerglandskabet og herfra igen ned i byen. Svaret lyder, at vi kan gå forbi den markante klippe, der langt fremme ses rage ud i havet, et stykke vej derefter kommer vi til en restauration, og her stopper muligheden for at komme videre.

Kurt og jeg begiver os på vej mod den markante klippe mod vest. Hele vejen er der en flot udsigt over det Ægæiske Hav, og vi har en tyrkertro på, at det er Tyrkiet, vi ser på den anden side.

Udtrykket tyrkertro betyder i vores verden en urokelig tro, men oprindeligt stammer udtrykket fra den muslimske tro og betyder en ufravigelig skæbne, så vi må, når der er tale om et religiøst udtryk, vare vores mund i disse så urolige tider.

Lidt senere passerer vi en militærstation. En soldat med fingeren på aftrækkeren står vagt ved sit lille skilderhus. Skilderhuset er malet som det græske flag med hvide og blå striber, flaget er der også, men det kniber gevaldigt med harmonien mellem flagets størrelse og den alt, alt for korte stang. De eneste

gange, vi under turen så det græske flag, var, hvor der var militære anlæg, befolkningen bruger åbenbart ikke flaget, og vi ser heller aldrig en flagstang i haverne. I Danmark har vel næsten hver andet hus en flagstang, i hvert fald i Jylland, ”*æ køvenhavnere*” kan vi vel ikke rigtig regne med, skønt de kalder sig danskere. Hvis du kører en tur i det danske landskab, vil du altid et eller andet sted se Dannebrog vaje. Men Danmark er jo også helt klart det land i verden, der bruger sit flag allermest. (Se 1219)

Mens vi passerer ham med **fingeren på aftrækkeren**, hilser vi venligt og friskt ”*godaw*,” det ser dog faktisk ud, som soldaten knapt forstår vort vestjyske sprog, men han løfter da ganske forsigtigt den hånd, der ikke er på aftrækkeren, til et lille vink.

Lidt længere fremme kommer vi til et lille men meget stilfuldt, **hvidt kapel** med et blå kors på toppen, det ligger utrolig flot placeret på toppen af en klippe. Området er netop her særdeles rent og velholdt. Der er bænke, hvor man kan tage sig et hvil under akaciernes skyggefulde løv. I kapellet er der kun omkring en halv snes stole, væggene er fyldt med mange farvestrålende ikoner, og i en sandbakke står der kerter, der formodens nogle drachma kan tændes, hvis altså samvittigheden trænger til det. Vi tænder et tællelys og får hermed forladelse for de synder, vi hidtil har begået – rart at få vasket tavlen ren. Igen går det mod vest, nu er vi kommet til restauranten, men faktisk er der to.

Vi vælger at fortsætte, hvad vi godt kan, og lidt efter viser et skilt ind i en slugt ”*waterfall*.” Der står ingen afstand på skiltet, men da vi jo har ”*go’e ben*,” vælger vi at følge skiltet med mulighed for flere oplevelser. Efter ti minutters vandring møder vi fire unge englændere, der på spørgsmålet om afstanden til vandfaldet fortæller, at der er endnu tyve minutters gang, men for at se selve vandfaldet er det nødvendigt først at svømme et stykke gennem en klippespalte. Vi fortsætter gennem den tætte skov, efter kort tid følger stien en mindre bæk, vi møder også flere vandrere, der har været på opdagelse. Da vi når frem til klippens fod, er bækken vokset til en lille flod.

Der er nu to muligheder, hvis ikke vi bare vil gå tilbage, og det vil vi ikke, enten at svømme ind gennem klippespalten mod vandfaldet eller følge en meget stejl trappe op langs bjergsiden. I begge tilfælde aner vi ikke, hvad der vil vise sig længere fremme eller oppe. Vi vælger trappen, men da vi er temmelig svedige og den opstigende tur, ikke synes mindre besværlig, vælger vi at smide bluserne, som vi lægger på en træstub og begiver os så på vej opad. De første ca. hundrede meter er der bygget en meget interimistisk trappe, meget stejl og med stærkt varierede trappetrin såvel i højde, bredde som retning. Nogle af trinene synes at støtte ud i den frie luft. De fleste steder følges trappen af et gelænder lavet af tilfældige rafter. Trappen er ikke særlig let at forcere for en seende, og derfor særdeles besværlig for en ikke seende. Men værre bliver det, da den simple trappe ikke når længere, og vi skal bruge klippens grund som fodfæste. Stadig er der stejlt, mange løse sten og nu er der heller ikke noget gelænder.

Godt med **sved på panden** er vi kommet til et plateau med udsigt mod havet. Bag den næste klippe hører vi vandfaldets brusen. Bag os går en sti længere opad og ind i bjerget, og da vores energi endnu ikke er opbrugt, vælger vi at følge den. Der går ikke mange minutter, før vi forbavses over, at stien bliver bredere. Pludselig ser vi en gammel kasseret knallert henslængt i skovkanten, det ser bestemt ikke kønt ud, men viser dog, at vi er i civiliseret område. Efterhånden bliver stien næsten til en vej, her ligger mere affald en kasseret vaskemaskine, en gammel udslidt madras og adskillige plastflasker, vi er åbenbart kommet til skovsvinenes land, synd for den ellers så herlige natur. Her står en gravko, der næsten spærrer vejen.

Efter endnu et kvarters vandring kommer vi til små indhegnede marker på bjergskråningerne, og stien er nu blevet til en farbar vej, hvor også biler kan køre. Og det selv om vi havde fået at vide, at man ikke kunne komme denne vej rundt og hjem til byen. Det er vi nu overbevist om, at vi kan. Men i så fald har vi et uløst problem, - nemlig vore bluser der formentlig ligger og griner på en træstub ved foden af bjerget.

Diskussionen bliver ganske kort, for Kurt er i modsætning til mig bestemt ikke til sinds at lade bluse være bluse og fortsætte vores opdagelsesrejse som en anden *Dr. David Livingstone* (se 1813). Så vi vender om og går den samme vej tilbage. Har opstigningen af bjerget været svært, så er nedstigningen meget sværere, så der må udvises stor forsigtighed. Vi overlever dog begge, finder vore bluser i god behold på træstubben og begiver os på vej tilbage langs bækken. Et smalt sted holder jeg til højre, fordi en klippeblok stikker ud, uheldigvis havde jeg ikke bemærket, at der præcist samme sted på modsatte side rager en træstamme ud, "*dung*" lyder det gennem kløften, idet Kurt, der holder fast i min højre arm, ramler hovedet ind i træstammen. Betyggende var det, at det ikke lød hult, hovedet altså, det kunne jo have givet bange anelser. Så med et horn i panden går vi videre - nu mere forsigtig. Da vi når til restaurationen, er vi bestemt møre til et måltid mad, en øl og et hvil. Betjeningen er meget sløv, men omsider får vi da lov at bestille en øl – halv liter naturligvis – og lasagne som frokostret.

Den følgende dag er der arrangeret **ørundtur**, og det er en stor glæde at konstatere, at også til dette arrangement er alle mødt op. Den samlede tur er omkring 100 km. Fra Karlovassi kører vi langs nordkysten mod Samos By. Ved Manolates, en typisk græsk landsby der betegnes som forførende smuk, haster vi rask forbi. Herfra går den frodige Nattergaledal ind på øen, dalen har en spændende natur med mange forskellige fuglearter.

Undervejs får vi fortalt en del om **Grækenland**, landets historie og kultur. Grækenland hedder på oldgræsk Hellas og på nygræsk Ellas. Nygræsk er det officielle sprog, man bruger i dag og har brugt siden 1830. Grækenland er på 131.944 km² eller tre gange så stort som Danmark. Der bor 11 mio. indbyggere i landet, heraf bor de 3,5 mio. i hovedstaden Athen på fastlandet. Thessaloniki eller Saloniki, som den tidligere hed, i Thermaibugten er næststørste by med 400.000 indbyggere. Den er en af Middelhavets betydeligste havnebyer og blev grundlagt i 315 f.v.t. Grækenland har rigtig mange øer, der tilsammen udgør 19% af landets samlede areal, Samos er den ottende største ø, den største er Kreta.

Men **gad vist** om de egentlig ved, hvor mange mennesker der bor i Grækenland, for de bruger samme metode til folketælling, som da tømrrersvenden Josef måtte drage til Bethlehem for at blive skrevet i mandtal, for her var han født. Med sig havde han sin frugtsommelige trolovede, og så var det, at Jesus blev født, lidt for tidligt vistnok, men på kroen var alt optaget, og så var det, at - - -

stop Frede, den historie kender de alle sammen.

Når der er folketælling i Grækenland, offentliggøres en bestemt dato, og så beder man folk om at blive hjemme denne dag, indtil der har været en fra kommunen og tælle op – altså skrive i mandtal. Utroligt - men sådan fungerer det altså stadigvæk.

Landets vigtigste indtægtskilde er **turisme**. Omkring 6 mio. turister besøger årligt Grækenland, og de lægger hver især en pose penge i landet. Turismen på Samos er dog ikke af gammel dato, den startede først for 25 år siden, idet Skibby Rejser fra Danmark, som de første arrangerede charterferie til øen. Efter landets førende indtægtskilde, turisme, følger landbrug og shipping.

Den sidste regn på Samos faldt i maj, det er nu fire måneder siden, så landbruget lider for tiden voldsomt af tørke. Grundet landets mange bjerge er kun en tredjedel af Grækenlands samlede areal opdyrket. De vigtigste eksportvarer er tobak, frugt, grønt, juice, vin og bomuld, disse varer transporteres på landets store handelsflåde til alverdens lande bl.a. Danmark.

Gennem mange år har grækerne **emigreret** i stort tal, men de fleste af dem ønsker at komme tilbage til deres fødeegn for at nyde deres otium, derfor bor der ret mange ældre mennesker i Grækenland. Folkepensionen udgør 40.000 drachma om måneden, derudover kan den enkelte individuelt tegne sin egen private pensionsordning.

Det normale er, at børnene sørger for forældrene, der ofte bor hos børnene. Men kan det ikke lade sig gøre, findes der også alderdomshjem. Men på Samos er et alderdomshjem bestemt ikke misundelsesværdigt. Dem der har sparet lidt op, og vil betale for opholdet, har det tåleligt, de får deres

eget værelse og de af deres egne møbler, der kan blive plads til. Men har man ingen midler, må fire til fem personer deles om et enkelt værelse – meget deprimerende.

Den græske befolkning er forholdsvis **velhavende**, i gennemsnit er indtægten 250.000 drachma om måneden svarende til 6.000 kr. Men det er væsentligt at tilføje, at op til denne indtægt betales ikke skat, herefter betales 13% i skat og stigende efter en indtægtskala.

Statens indtægter i øvrigt dækkes hovedsageligt af afgifter.

De offentlige daginstitutioner såsom vuggestuer og børnehaver er gratis, men vælger man private institutioner, så koster det dyrt.

Bliver man **arbejdsløs** i Grækenland, får man 80.000 drachma om måneden, forsikringen hertil betales af arbejdsgiveren, der også betaler for sygesikring, der indbetales til ICA. Sygesikringen gælder også for den ansattes ægtefælle og børn.

Der findes kun et **hospital** på øen, det ligger i Samos By. Her klares de væsentligste skavanker, sygdomme og tilskadecomster, men ved større og komplicerede operationer overflyttes patienten til Athen.

Som 5-årig begynder børnene i skolens **børnehaveklasse**. De første seks år kaldes grundskolen, hvor der er skolepligt. Herefter følger som hos os 7., 8. og 9. skoleår efterfulgt af gymnasium, men S.U. kendes ikke. På universiteterne er der ikke pladser nok i Grækenland, derfor tager mange til udlandets universiteter for at studere, ikke mindst østlandene for det er billigst. Men de fleste kommer dog tilbage til fædrelandet, når studierne er fuldført. Trods skolepligt og et udbygget skolesystem kendes stadig til analfabetisme, i 1972 skønnes at 12% af landets befolkning var analfabeter, nyere tal har jeg ikke kunnet finde.

Grækenland er det land i Europa, der har den ældste **historie**. Her gengives ganske kort nogle af de væsentligste begivenheder, ikke mindst dem der har relation til Danmark.

For 5.000 år siden blomstrede kulturen på **Kreta**. Her udviklede minoerne for ca. 3.500 år siden en kultur, der var langt foran alt, hvad der dengang fandtes. Kreta var en betydelig sømagt i Middelhavet med centrum i oldtidsbyen Knossos (se 1500 f.v.t.).

Demokratiets vugge stod i Athen, hvor det blev startet for 2.500 år siden af Sokrates (se 469 f.v.t.), dengang var Athen verdens centrum.

Berømte navne i historien har hersket over Grækenland fx Kong Pyrrhos (se 307 f.v.t.) ham med den dyrekøbte sejr.

Mange krige er der gennem årene udkæmpet mellem Grækenland og dets nabostater. Romerne har haft erobret Grækenland fx Gajus Julius Cæsar (se 100 f.v.t.), og ofte har tyrkerne siddet med magten i det Byzantinske Rige, hvor byen med de mange navne, Istanbul, (se 1926) var centrum i verdenskulturen.

I **nyere tid** er Danmark kommet i familie med Grækenland, idet den danske prins Vilhelm (se 1863) i 1862 blev valgt til konge af Grækenland og indsat 1863.

Den 2. dec. 1923 blev Cecilia Sophia Anna Maria Kalogeropoulou født i Grækenland, hende vi kender som verdenssopranen Maria Callas (se 1923).

Grækenland var med i både Første - og Anden Verdenskrig. Under Anden Verdenskrig blev Grækenland i 1940 angrebet af Italien, men italienerne blev eftertrykkeligt slået og drevet tilbage, men i 1941 blev landet igen angrebet denne gang af Tyskland, der erobrede Grækenland.

I årene fra 1944 til 1949 var Grækenland præget af borgerkrig.

I 1952 blev Grækenland medlem af NATO (se 1949).

Endnu engang knyttede **det danske kongehus** familiebånd til Grækenland, idet yngste datter af Dronning Ingrid og Kong Frederik IX Prinsesse Anne-Marie (se 1964) blev gift med Kong Konstantinos II af Grækenland. Men i 1967 fjernede en militærjunta kongeparret ved et kup (se 1967), og de måtte drage i landflygtighed til Rom. Senere flyttede de til London, hvor de stadig bor. I 1973 erklæres Grækenland (se 1973) for republik af oberst Geórgios Papadopoulos, der blev præsident. En folkeafstemning den 29. juli 1973 godkendte kongedømmets afskaffelse, et kongedømme der har eksisteret siden 1832. Senere på året blev Papadopoulos styrtet, diktaturet ophørte, og Konstantinos Karamen'lis blev den næste præsident.

I 1981 blev Grækenland det tiende medlem af **EU**. Samme år vandt Andreas Papandréou valget, og som kulturminister indsatte han filmstjernen Melina Mercouri, hende med: "*Aldrig om søndagen.*" Det græske parlament består af 300 medlemmer, der er valg hvert fjerde år, og valgretsaldere er som hos os 18 år. Partierne har hver sin farve, der bruges i alt politisk materiale, så heller ikke en analfabet kan være i tvivl om, fra hvilket parti budskabet kommer. Blå er Højrepartiet, rød er Kommunisterne, grøn er Pzask svarende til vort Socialdemokrati, det er dem, der har regeringsmagten nu.

Ved **bryllupper** er det almindeligt, at de unge selv vælger sin brud/brudgom, men forældrene kan godt blande sig, og de gør det ofte. Brudeparret klæder sig nogenlunde som hos os, bruden i hvidt og brudgommen i sort eller mørkt tøj, og så holdes der en stor fest. I 1982 indførtes det såkaldte politiske ægteskab, der svarer til vores borgerlig vielse, men de er ganske sjældne i Grækenland.

Ved **barnedåb** er børnene klædt i almindeligt tøj. Præsten klipper tre hårtotter af barnet, der symboliserer Fader, Søn og Helligånd. Efter navngivningen klædes barnet af, og hele kroppen neddypes i døbefonten, der er fyldt med olivenolie, ja, sådan står der. Herefter bliver barnet iklædt nyt og fornemt tøj. Jeg har ikke kunnet finde noget om, hvordan de får fjernet al den olivenolie fra barnets krop, så måske havde det været mere praktisk, om man klædte barnet i olietøj - undskyld. Min praktiske sans melder sig, - det er måske mere sandsynligt at døbefonten er fyldt med vand istænket nogle dråber af olivenolie. Børnene opkaldes oftest efter bedsteforældrene, og her er prioriteringen ganske vigtig, først farfar og farmor dernæst morfar og mormor. Altså - også her tæller drengesiden mest.

Ved **dødsfald** i den græsk-ortodokse kirke stilles kistelåget ud foran huset, det signalerer overfor omverdenen, at der er sket et dødsfald i familien. Begravelsen skal foregå indenfor 24 timer. Kirkegårdene ligger oftest i udkanten eller udenfor byen. Ligbrænding er ikke tilladt. Også efter begravelsen klæder kvinderne sig i sort og sørger i mindst 40 dage, men op til fire år for deres børn og er det en ægtefælle, sørger de ofte resten af livet. Mændene derimod - ja, de nøjes med at sørge i 40 dage - maksimum. Og så til det makabre. Efter 3-5 år graves liget op, knoglerne renses og opbevares i et lille kapel. Denne skik bruges i mange sydeuropæiske lande ikke mindst de lande, hvor der er mange klipper i undergrunden, og jorden derfor er dyrebar til produktion af fødevarer.

Vi er nu nået til **Samos By**, grækerne kalder byen for Vathi, der betyder dybet. På havnen parkerer vore to busser, og der tildeles os to fritimer til handel og anden udforskning af byen, før vi skal møde til frokost på Samos Hotel. Alle bevæger vi os op i de gamle, smalle handelsgågader, hvor de små interessante og hyggelige forretninger ligger dør om dør. Her er der rig lejlighed til at få brugt sine drachma. Ikke mindst duftene nyder vi, friskbagt brød hos bageren, blomsterhandlerens mange skønne blomster, grønthandlerens æbler, lædervareernes specielle stærke duft af ny læder, kosmetikforretningens Chanel nr.5 eller Boss, tekstilernes appretur, odør fra hunde- og kattermad, cafeens pommes frites og restaurationens fisk. Ind imellem sniger sig en odør fra en anelse affald, selv om byen ser pæn, ren og meget ryddeligt ud.

Der handles og **pruttes** ivrigt om priserne. Men der er også dem, der falder ned i en øl - halv liter naturligvis. Og så er der dem, der kigger lidt højere end stueetagens facader, for i en gammel handelsgade kan man kun nyde arkitekturen, hvis man kigger opad og glædes over de smukke huse, for adskillige huse er i den grad blevet skamferet af forretningernes skrigende facader, der ofte totalt ødelægger helhedsindtrykket.

Det er blevet **frokosttid**, og alle har fundet frem til Hotel Samos i byens centrum. Dagen er på anden vis også speciel, idet turens ældste deltager Betty Holt fra Skjern netop i dag fylder **90 år**, - ja, du læste rigtigt - niti år, så alderen behøver altså ikke at være en hindring for at opleve den store verden. Betty bliver beriget med en lille present fra gruppen, og naturligvis skal der synges fødselsdagssang - alle vers, selv "*hjemme venter mor og far*" kommer med, til stor moro for hele selskabet. Og der bliver råbt et højt og rungende hurra for Betty, et hurra ud over Samos gader, så højt at trafikken næsten går i stå. Betty kvitterer ved at være vært til al den øl, vi kan drikke til frokosten, og det er som bekendt ikke småting, så der bliver konsumeret et par ekstra flasker - halve liters naturligvis. Ja, - det går faktisk så galt, at Kurt begynder at se dobbelt.

Frokosten starter med dejligt **duftende friskbagt brød**. Hertil serveres en stor portion græsk salat af tomater og agurker samt en stor portion tzatziki, perfekt krydret og meget velsmagende. En herlig ret der lige passer til et midt på dagen måltid.

Men – hvis vi tror, måltidet er til ende, så tager vi så grueligt fejl. Ind kommer en kæmpetallerken, ikke til deling nej – der er skam én til hver. På tallerkenen er der pommes frites, majs, ærter, bønner, ris og et langt grillspyd med velstegt og særdeles velsmagende lammekød. Bare synet slår os helt ud, for vi er egentlig allerede mætte ovenpå det lækre brød med tomatsalat og tzatziki.

Efter bedste evne konsumerer vi en del af denne kolonorme kæmpeportion. Men en ganske stor del af det dejlige mad må desværre retur til køkkenet – synd, men vi glæder os til gengæld over, at hotelhunden får en god dag.

Endelig færdig – men nej.

Dessert er der skam også på programmet. En stor og lækker isdessert ankommer, med flødeskum, syltetøj og et fristende cocktailbær på toppen.

Det gamle ord kommer til sin ret: "*Maven bliver mæt før øjnene.*"

Men et par desserter kan man jo altid klemme ned, - hvis man altså hedder - Frede.

Det lyder ikke pænt at kritisere den **herlige menu**, men det er faktisk meget synd at servere denne kulinariske oplevelse til en frokost. Vi er ganske uforberedte, og forventningens glæde tæller så sandelig også med i helhedsindtrykket. Så appetitten var ikke helt kørt i stilling, og vi har vel også knap så stor en sult til frokost som til aftenens middag.

Set i bakspejlets lys ville alle sikkert ønske, at denne "*turens bedste menu*" i stedet var blevet serveret separat for vores gruppe i hotellets konferencerum. Det kunne fx være den aften, hvor vi havde vores afsluttende fest. Der havde vi bestemt været endnu mere motiveret for at nyde den gode mad, for her var vi virkelig oplagt til fest. Men - sådan skulle det altså ikke være.

Tilbage i bussen er vi **tanket godt op** med vitaminer og nyt mod. Men en anelse vemod hænger i luften over den gode mad, vi må lade blive tilbage til "*hunden.*"

Kæmpefærgen Samos - Peiraiévs er netop på vej ud af havnen. Vores tur fortsætter øen rundt.

Også på Samos bliver vi mindet om det hjemlige Danmark, idet vi på turen passerer flere Vestas vindmøller, der lystigt snurrende fabrikker energi til øen.

På sydkysten kommer vi til **Pythagorion**, der er opkaldt efter filosofen Pythagoras (se 580 f.v.t.). En historisk vigtig by der i gammel tid var øens hovedstad. Dengang var der en seks km. lang bymur med vagttårne omkring byen, en del af de gamle mure ses stadig tydeligt i landskabet. Overalt, hvor der

bliver gravet i byen, dukker der oldsager frem, de fortæller deres historier om den gamle by. Pythagorion med sin maleriske havn er i dag en levende fiskeri- og turistby. Vand har for byen tidligere været et kæmpe problem, men i bjergene nord for byen var der store vandreserver. Derfor byggede ingeniøren Eupalinius for 2.500 år siden en vandtunnel, der strakte sig en km. ind gennem bjerget. Tunnellen fik ikke overraskende navnet Eupalinius Tunnel, et fantastisk byggeprojekt der er blevet betegnet som verdens ottende vidunder. Men udtrykket ”*verdens ottende vidunder*” bruges særdeles flittigt, jeg erindrer adskillige børn og børnebørn, der er blevet hædret med denne betegnelse.

Det går vestover, hvor vi kører gennem store olivenlunde med **krogede gamle oliventræer**. Gamle, ja, oliven kendes jo helt tilbage til Syndfloden, hvor Noah på Arken med begejstring modtog et olivenblad med posten – brevduen. Vi er i området omkring landsbyen Chora, der er kendt for sine mange fårehyrder. Det er nemlig her, man producerer store mængder af den saltholdige ægte fetaost, der er lavet af fåre- eller gedemælk. Osten lagres i en måned, og dens fedtindhold er 40%. Lidt pudsigt er det, at Danmark også har en stor eksport af fetaost hovedsageligt til Iran men sandelig også til Grækenland, men den danske fetaost er lavet på komælk.

Ved Ireon på kysten syd for Chora ligger **Hera templet**, bygget 570 f.v.t. til ære for gudinden Hera der i den græske mytologi ikke blot er himmelguden Zeus’ søster, men også hans hustru. Hera led voldsomt af jalousi, hvad Zeus, efter sagnet at dømme, også gav hende god grund til. Desværre kom vi ikke ud til de antikke udgravninger, dagens tur var for en del af deltagerne rigelig lang i forvejen. Videre vespå går det gennem Koumaradei med sit berømte keramik og sine mange krydderurter, der næsten kan duftes i forbifarten.

Ved landsbyen **Pirgos** midt på øen ser vi, hvordan naturen også kan være, her havde der sidste år været en stor skovbrand, som det tog seks døgn at få slukket. Branden har efterladt de ellers så frodige skråninger som en gold ørken med afbrændte fyrre- og pinjetræer stående i naturen som sorte talende skulpturer. De fortæller os, at intet i denne verden er skøn til evig tid, pludselige voldsomme hændelser kan ændre tilværelsen, det gælder altså også i floraens verden. Området omkring Pirgos er også kendt for sin gode honning, vi ser da også fra bussen flere småboder med udstilling af fristende krukker og flasker. Navnet Pirgos betyder for øvrigt tårn, og det skønt byen aldrig har haft et tårn, men vi haster videre.

Mod nordvest går det nu. Her burde vi nok have gjort en lille afstikker til **Platanos**, for i denne bjerglandsby har man et lille hyggeligt torv, her sidder grækerne og nyder deres kaffe og ouzo under skyggefulde platantræer. Men drikker man vandet fra Platanos, skulle det bringe stor lykke, og de ugifte kan regne med at blive gift inden længe. Så det havde måske for nogen været et forsøg værd med et besøg i Platanos. Men vand – uha-da-da - en stor pris for at blive gift.

Samos er **en smuk ø** med mange bjerge, det højeste Karketevs Oros, eller Kerkisbjerg som det også kaldes, er på 1433 m og ligger her vest for Platanos. Og smuk er det jo altid med dekorative, opadstræbende bjergtoppe i kontrast til det flade dybblå hav med Solen strålende ovenover fra en skyfri Himmel. Grækenland er rig på bjerge, det højeste er Olympos på 2.917 m, den ligger i Thessalien vest for Thermaibugten. Ordet Olympos betyder gudernes bolig. Men de smukke bjerge er også årsag til, at Grækenland mange gange har været ramt af jordskælv. Den 21. juni 1978 blev landets næststørste by Saloniki ramt, der omkom 50 og flere hundrede tusinder blev drevet på flugt.

Ca. 650 m. fra højdepunktet **Karketevs Oros** ligger Evangelistria-klostret, der vogtes af to nonner, der gerne tager mod besøg, men det kræver en to timers anstrengende gåtur fra Platanos, så vi haster videre. Og ikke lang tid efter ser vi vores base - Karlovassi.

For en del af turdeltagerne er det særdeles rart at komme ud i frisk luft med fast grund under fødderne, og vi er da også mange, der trænger til en øl – halv liter naturligvis.

Turen fra Samos By og tilbage til vort hotel bliver taget i et stræk helt uden stop, for mange er denne sidste del af busturen rigelig lang. Det er også synd af en anden grund, for der er mange seværdige ting undervejs, så en lille ølpause i Pythagorion eller Pírgos havde bestemt været på sin plads. Og en øl – halv liter naturligvis - kan man jo altid konsumere. Eller måske skulle det blot have været et glas vand i Platanos.

Efter aftenens middag, der blegnede lidt i lyset af den excellente frokost, samles de fleste af os ved bordene udenfor spisesalen ved swimmingpoolen. Snakken går særdeles livlig, for her bliver dagens mange forskellige oplevelser endevendt. Der bliver rigtig hygget med historier, sange og drinks af meget forskellige typer, det gælder både, hvad angår udseende og styrke.

Her et par eksempler på historierne:

"Min kone har været i Rumænien for at tage mudderbad."

"Nå, hjælp det så?"

"Nej, hun har taget det af igen."

Farmor skulle vaske barnebarnet, men drengen ville ikke:

"Det skal du," sagde farmor, *"det har jeg gjort i 70 år."*

"Ja, og se hvor krøllet du er blevet i hovedet af det."

Øl blev opdaget ved et uheld, uheldet bestod i, at det ikke var blevet opdaget før.

Hvorfor har mænd et gen mere end heste?

Det har de, fordi de ikke skal begynde at drikke af spanden, når de vasker bil om lørdagen.

Forleden pralede Ole med at han havde fået en ny båd.

"Ja, det er nærmest en yacht," sagde han.

Så spurgte jeg, hvordan han stavede til yacht, for jeg skulle jo lige notere ned.

"Nåe – det er vist kun alligevel en båd," var Oles svar.

Et bøssepar var lige blevet gift, og naboerne ville gerne vise et godt naboskab, så de enedes om at sætte en æresport op for parret – ved bagdøren.

Gamle Lars Peter gik til sin læge og spurgte, om han kunne få nogen af de her viagra piller.

Lægen sagde straks:

"Værsgo Lars Peter, her er en kassefuld, så kan du more dig med dem."

"Nej, nej," sagde Lars Peter, *"jeg skal kun have ¼, bare så jeg ikke drypper på skoene."*

En del af hotellets gæster, specielt dem der har **værelser mod vest**, er temmelig ophidsede her til morgen. De hævder ikke at have lukket et øje den ganske nat. Faunaen, i form af en eller flere græske haner, har med deres elskovssang gjort den ellers så skønne lune nat i Sydeuropa til et mareridt.

I Danmark står hønsene op med Solen, men se nu er vi jo i Grækenland, og de har, skønt medlem af EU, deres helt egne love. Specielt landets haner har en særlov, der giver dem ret til at gale, ikke fra Solen står op, nej - nej, fra Solen går ned, og se det er jo en helt anden sag. Og det skriver de ikke et ord om i turistbrochurerne.

De der har **værelser mod øst**, har også haft en rædsom nat. Kattenes elskovssang har helt spoleret deres blide nattesøvn, og det er efter deres udsagn bestemt ikke at foretrække frem for hanegal.

Os med **værelser mod syd** har skam også vores problemer, vi skal jo nødtigt stå tilbage hverken for dem fra vest eller øst. Og det er ikke småting, vi fra syd er blevet udsat for i nattens løb - nemlig Kurts snorken. Det lyder præcist, som da der blev svejset på Nordsø-værftet, med de efterfølgende dybe dunk når de tonstunge stålplader blev hamret på plads. Nå, men efter den torden måtte Nordsø-værftet jo desværre lukke.

Tilbage er der dem med **værelser mod nord**, hvad tror I der skete mod nord? De sov hele natten, - eller - hvad de nu gjorde? De er i grunden ganske snu, for de får faktisk serveret oplevelserne fra alle verdenshjørner ganske gratis til morgenkrydderen, der derfor kommer helt galt i halsen. Og oplevelserne er bestemt ikke blevet devalueret i nattens løb, men bliver fortalt dagen igennem med store armbevægelser og dramatik i stemmen.

De **unge haner**, dem vi kalder for hjælpere, galer op om, at de med deres medfødte jagtinstinkt nemt kan indfange de "sølle haner." Og de garanterer, at dagens suppe til aftenens middag vil blive hanekødsuppe med kam, hønsefødder og gulerødder. Dem fra øst med kattene har et seriøst forslag lydende på katteragout, men menuen fandt ikke rigtig sympati blandt folket.

Men såvel vest som øst galer og mjaver uden autoritet, for **aftensuppen** bærer navnet aspargessuppe. Den minder dog mere om den sparsomme regn, der faldt i maj, og skal det endelig være, så er der bestemt mere kat end hane i den suppe.

Sydfolket bad Kurt om at spare lidt på nattens ekstreme udfoldelser af mærkværdige lyde og i stedet spare stemmen til kommende afteners sangdyst og her bryde ud som forsanger i en alsang, der leder tankerne tilbage til besættelsestidens Danmark. Opfordringen virker faktisk ganske godt, Kurt er jo en fornuftig mand, der pænt hører efter, hvad "førerhunden" siger, så han er på det nærmeste ikke til at stoppe igen, da sangens toner til aften kommer i de store svingninger.

Vi er kommet til en dag, hvor der står **fridag** på programmet, og det er bestemt ikke rart. Så os med de "go'e ben" beslutter, at i dag skal det forsøges, nemlig at nå til toppen af det bjerg hvor en mængde radiomaster er placeret, og ved hvis fod Karlovassi ligger.

Op gennem byens smalle, stejle gader går det, her ligger en kirke, den er kalket blå lidt lysere end køkkenblå. Desværre er kirken låst, og det er beskedent, hvad vi kan se ind af vinduerne, der sidder ret højt. Klokketårnet er bygget uden på kirken, her hænger rebet, og vi ser, at det langt oppe går op gennem et tilsyneladende skrøbeligt bræddeloft, og er formentlig forbundet med kirkeklokken. Det er fristende at hive i rebet og se, hvad der sker. Jeg kunne jo sige til Kurt, at han skal trække i rebet for at få vindebroen ned, men hvis så hele loftet plus klokken styrter ned i hovedet på os, så får vore medrejsende et frygteligt mas med at transportere os hjem, og der er så rigelig med kørestole i forvejen. Spekulationerne bliver overflødiggjort af en hættekledt munk, der kommer "sejlende" hen imod os. Han ser ud, som har han læst vore tanker, så han har nok forbindelse til det hinsides.

Vi lader rebet hænge, så **kirkeklokken** hænger formentlig stadig på sin plads. Herefter følger vi en smal sti op mod den gamle bydel, her møder vi endnu en kirke, knap så malerisk og bygget i gule mursten, den er åben, og væggene er fyldt med ikoner og malerier af diverse helgener. På gulvet står en piedestal med et helgenbillede, ved siden af står en metalbakke fyldt med sand, hvori der står flere tændte kerter eller røgelsespinde og udsender deres specielle duftende røg. Vi ofrer et par drachma til stedets helgen, tænder et lys og fortsætter længere op i byen befriet for vore tyngende synder.

Få stenkast herfra møder vi **den tredje kirke** på dagens tur. Det er den kirke, vi kan se fra vort hotel liggende højt oppe i byen med et stort blåt kors over kirken, et kors der om aftenen er belyst. Også denne kirkes farver er holdt i den græske nations farver hvidt og blå. Nede fra byen synes kirken meget

stor, men er i virkeligheden meget lille, der er vel næppe plads til mere end tyve mennesker. Også her er der ikoner, malerier og en boks til drachma for kertelys, vi tænder endnu et lys, og føler os ganske som engle. På plateauet foran kirken er der en ganske fantastisk udsigt over byen, havnen og havet med Asien i baggrunden.

Vi fortsætter op i **den gamle by** og kommer til et lille torv. Her ligger en lille cafe, herligt – for vi trænger gevaldigt til en forfriskning, så vi falder ned i to stole ved et bord. Kromanden er straks på tærne. Vi gestikulerer vores trang til en øl, han siger en masse ord, og vi opfanger hans håndbevægelser som et spørgsmål om lille eller stor - halv liter naturligvis, siger vi, og det er et udtryk, der efterhånden er brugt så meget her i byen, at han helt forstår betydningen, og øjeblikket efter serverer han to herlige kolde øl - halv liter naturligvis, og kromanden er et stort smil. Øllet er her som de fleste steder af mærket Mythos lagerbeer 5% vol.

Cafebygningen ligner en lang, simpel og kedelig barakbygning. Borde og stole er placeret under et lige så simpelt halvtag med presenning i nationens farver blå- og hvidstribet.

Det hele er indkredset af blomster, vi tæller 77 pottedplanter rundt om restaurationen, mange pelargonier, men mest store grønne planter som fx yucca. Det er dog ikke billeder, der passer sig i Bo Bedre, urtepotterne er bestemt ikke afstemte og i balance, nej, der er stort set brugt hvad som helst, der har været anvendelig som urtepotte det være sig opskårne olivendunke, plasticspande eller hvad der har været ved hånden.

Stemningen omkring os er meget lokalt, der sieder fire-fem grækere med deres **kaffe og ouzo**, de snakker i et væk, selvfølgelig er det mænd, for konerne er jo derhjemme ved kødgryderne.

Pludselig høres en skrattende musik komme nærmere op gennem gaden, musikken afløses af en mandsstemme, der højt fyrer en masse volapyk ud i æteren. To varebiler kommer ind på torvet, den ene har en stor højttaler på taget, det er den, der ødelægger idyllen med et frygteligt spektakel ud over torvet.

Det viser sig at være **byens grønthandler**. På bilen hænger bismervægten klar til brug, men den meget tykke grønthandler, der bestemt ikke ser ud til at leve af grøntsager alene, sætter sig ind til de lokale på cafeen, det ser ud, som han er stamkunde, for kromanden serverer straks et glas ouzo og en kop kaffe, kort efter kommer kromutter med frisk brød og en tallerken tzatziki. Der går ikke lang tid, så har spektaklet tilkaldt den første kunde til butikken. En sortklædt kvinde, enke er hun sikkert, med tørklæde over hovedet og en plastkurv i hånden har åbenbart for en stund forladt sin kødgryde for at supplere køkkenbeholdningen med varer fra den højt råbende grønthandler. Hun vælger sig tomater, aubergine, løg, bønner og æbler, varerne kommer sort for sort i bismervægtens skål, efter højlydt parlamentering betaler den sørgende enke, der ikke ser så sørgmodig ud endda, og næste kunde står klar. Der er en livlig handel af agurker, meloner, græskar, spinat, er det vistnok, osv., men ingen af handlerne går stille af.

På cafeen får vi pludselig selskab af et par **virkelige turister**, de kommer anstigende i kæmpemæssige professionelle travestøvler. Sproget afslører straks, at parret er englændere, eller i hvert fald fra et engelsktalende land. Forsigtigt forsøger vi at komme i snak: *"Nice weather to day."* *"Yes nice."* Nu kører det bare. Vi spørger med et professionelt blik på deres lige så professionelle støvler, samtidig med at vi forsøger at skjule vore egne flade discountsandaler under bordet, om de har været på toppen af det bjerg, hvor radiomasterne står, for det er nemlig vores agt at nå derop. Det har de dog ikke, forklarer de samstemmende med et håbløst blik på vore fødders sparsomme udstyr. Men de peger venligt opad mod masterne samtidig med et *"very high."*

Vi får os en rigtig hyggelig snak. De fortæller, at de havde siddet og gættet på, om vi var fra Tyskland eller Holland.

Vi protesterer voldsomt specielt mod det med Tyskland: *"We are not from Germany – absolutely not,"* de forstår helt denne attitude. Englænderne har det nemlig præcist som os danskere, i hvert fald os med en vis alder på bagen, en udpræget skepsis overfor tyskerne.

De kommer fra Nottingham, *"near the Sherwood Forest where Robin Hood come from,"* og så er vi helt på bølgelinie, for hvem kender ikke Robin Hood, ham kender jo hvert et barn.

Efter et lille vink til **den flinke kromand** kommer han med regningen 1000 drachma for to øl – halve liter naturligvis, bestemt billigt - jeg flyr ham straks 1100 drachma, for på vort hotel koster en øl – halv liter naturligvis - 900 drachma. Og lidt drikkepenge er jo altid populært, skønt det mange steder er afskaffet.

Med flere gode **oplevelser i bagagen** og fornyet energi begiver vi os videre opad i byen og det til trods for vore ydmygende flade discountsandaler. Vi er nu kommet op i et velhaverkvarter, det ses tydeligt med velplejede smukke gamle huse og velfriserede haver. Herfra er der overalt en flot udsigt, herlighedsværdien her på øen har sikkert også sin pris. Flere gange er det ikke indlysende, om vi skal vælge højre eller venstre.

Udenfor et af de fornemme **velhaverhuse** sidder en ældre dame med kikkert og følger trafikken i Asien. Vi fanger hendes opmærksomhed, beredvilligt rejser hun sig, går hen og åbner havelågen og kommer ud til os. Vi spørger høfligt om, hvordan vi bedst finder vej til bjergets top, men hun forstår ikke et kuk af vort righoldige tyske, engelske, nordiske eller danske sprog, ikke engang det vestjyske *"op o æ top"* fatter hun. Derimod er hun ganske perfekt udi det græske, og skønt ganske uforståelige ord har hun til fulde forstået vores dilemma. Med oceaner af græske ord - vistnok, store fortællende armbevægelser og ikke mindst venlige smil, er vi ikke i tvivl om turens fortsatte retning, så vi takker for hendes venlighed, og begiver os på vej. Men efter et par zigzag drejninger er vi dog alligevel kommet lidt i tvivl, men idet vi kigger ned over skråningen, ser vi vores veninde, der stadig stående ved havelågen har fulgt vores videre færd, med yderligere fagter signalerer hun kraftigt til os, at her skal vi mod højre, vi vinker tilbage som tak for den gode hjælp, og kort efter er vores charmerende venlige ånd forsvundet for altid.

Bjergvandringen fortsætter endnu langt op, byen ligger nu under os, og efter yderligere en lille times vandring er vi overraskende tæt på toppen. Lige foran os få hundrede meter mod nord, ser vi radiomasterne, der har været vort mål. Her fra toppen kan vi se over dalen mod det næste bjerg, hvor vi forleden var ved vandfaldet. Vi er nu kommet helt ud på den alleryderste og øverste klippe, her på pynten er udsigten enorm, vi ser strandkysten på begge sider af Karlovassi By, vi ser over det Ægæiske Hav til Tyrkiet og Asien.

De største **radiomaster** er buret inde af et kraftigt højt ståltråds- og pigtrådshegn, men enkelte af de mindre master står frit tilgængelig. På en af masterne er der bygget fodtrin på mastens yderside. Nærmest for sjov foreslår jeg Kurt at klatre op i masten, så kan du bedre *"se"* den storslåede udsigt. Men det er et forslag, der fænger, kort efter må jeg råbe: *"Stop, stop, Kurt, nu er du tæt på stærkstrømsledningerne."* Der er nu næppe strøm i de ledninger, men jeg er jo heller ikke så stolt af situationen, tænk hvis jeg skal tilbage til hotellet og fortælle, at Kurt fandt *"Himmelstigen,"* og så fortsatte han bare deropad, og porten stod åben og - - - nej, nej, det går aldrig, han skal med hjem igen. Otte ti gange kravler Kurt op i masten, og lige før han når *"stærkstrømsledningerne"* ned igen, det er for ham en udfordring, som han overvandt. Fotoapparatet bliver brugt til et par billeder med Kurt i masten og byen langt under os, for har vi ikke dette bevis, vil vore rejsekammerater sikkert ikke tro på vores heroiske indsats. For os, der er uden fysiske men, er det en stor oplevelse at nå til toppen af det bjerg, ved hvis fod Karlovassi ligger, og at se vort hotel ligge der langt - langt under os, men for den der har et handicap, er det en stor og sand sejr.

Turen går **igen nedad**, vi vælger en anden retning forvisset om, at alle veje fører til Karlovassi. Der går ikke lang tid, før Kurt spørger: *"Kommer vi forbi flere radiomaster?"* Jeg erindrer, nede fra hotellet at have set flere master langs bjergryggen og stiller derfor flere master i udsigt, det er i hvert fald en mulighed, hævder jeg. Efter endnu et kvarters vandring nedad kommer det igen fra Kurt: *"Vi kunne måske gå tilbage til masterne og prøve at klatre igen?"* Han må da være helt skør den kal', jeg kaster et blik op mod masterne, der allerede synes ufatteligt langt væk, og det betyder opad igen. Hvad skal jeg dog stille op med det stædige æsel? Endnu en op- og nedtur? Jeg er imidlertid klar over, at gamet er tabt, snurrer rundt og siger med en sikkert ikke særlig positiv eller venlig stemme: *"Så kan du vel selv finde vejen – Kurt!"* Tilbage på toppen gentages klatreøvelserne en ti-tolv gange, lad ham nu endelig få rigeligt - tænkte jeg, men ikke længere end op til *"stærkstrømsledningerne."*

På den nye vej ned ser vi flere **vinmarker**, vi er inde på en mark og hilser på vinstokkene. Der er både små spinkle nye planter, der endnu ikke bærer druer og gamle, krogede, kraftige stokke, der har givet mange drueklaser, men desværre er høsten overstået. Ved nøjere efterforskning viser det sig dog, at enkelte klaser er glemte, vi takker den græske vingud Dionysos for sin gavmildhed. Modne vindruer direkte fra vintræet er som en herlig gudedrik, og med de op- og nedture vi har været udsat for, er lidt væde til ganen ikke at foragte.

Der findes to **vinfabrikker** på Samos, der kun fremstiller hvide- og rosevine, den ene af fabrikkerne ligger her i Karlovassi tæt ved hotellet. Af øens areal bruges 10% til vinmarker. Efter at have undersøgt de forskellige vintyper der fremstilles på Samos, vover vi at investere i en af de bedre søde hvide vine - Samos Anthemis Appellation D' Oregine Controlle. Den er sød næsten som likør, men har en ganske vidunderlig smag, der minder en del om den franske sauterne med en god og meget lang eftersmag, absolut en meget positiv overraskelse. Det er en vin, der er totalt uegnet til mad, men herlig som aperitif. Vi beslutter at tage et par flasker med hjem i kufferten.

Vel **"hjemme" igen** er vi på vej op til vort værelse for at nette os lidt før den forestående middag. Kurt pjatter på trappen ved at tage to trin ad gangen i stedet for én, som han plejer, den almindelige rytme er brudt. Da vi når til 1. sal, kommer vi i en længere snak med nogle af vore rejsekammerater med udveksling af forskellige oplevelser ikke mindst Kurts indsats på *"Himmelstigen."* Fra hotellets åbne gård hører vi en enorm aktivitet fra spurvenes elskovssang i de flotte bougainvilleaer, vi drejer om hjørnet for at se fuglenes leg og lytte til deres korsang. Da der falder lidt ro over gemytterne, fortsætter vi forbi næste hjørne til værelse nr. 214, det er anden dør på højre hånd. Jeg fumlede lidt med nøglen og låsen, mærkeligt - den går lidt trægt i dag, men endelig går døren op, og – o hvilket syn - ud fra badeværelset tren en dame i sin bedste alder – uden en trevl på kroppen. Alt det overflødige tøj, piger har for vane at investere i, lå i venteposition. Selv Kurts øjne stod på stilke: *"Hvad var det dog der skete - en sommeraften på Samos."*

Da damen ser os **indvandrere**, holder hun skyndsomt et badehåndklæde op foran sin smukke solbrune krop og kigger temmelig forbavset men foruroligende forførisk og bestemt ikke uvenligt på os. Kurt, med sine mørke mafiabriller og jeg med de nedslidte discountsandaler burde vel ellers ikke vække den største tillid, men ikke et ord sagde damen, kun et venligt smil fik vi.

Det er virkeligt synd, at Kurt ikke kunne få denne synsoplevelse med, for her er duften og lyden ikke det altafgørende. Der går en rum tid, vel et sted mellem to og tre sekunder, hvor vi stod som Klods Hans' store brødre - æ-bæ. Så bukkede jeg dybt: *"I am sorry"* og beklagede lige så dybt, at Kurt har det med ikke at se sig for, så trak vi os ganske langsomt tilbage og lukkede døren efter os. På døren stod der - 114 - på vores nøgle 214. Det skylder jeg vist at fortælle den letpåkledte dame, så endnu engang åbner jeg døren og siger med øjne på stilke: *"I am really so sorry."*

Men skal ærligheden helt frem i lyset, så er det en sandhed med modifikation.

Det er en oplevelse, vi vil huske længe. Men egentlig er det utilgiveligt og lidt utrygt, at hotellets nøgle til værelse 214 også kan åbne døren til værelse 114.

Også i dag er der **rund fødselsdag** i gruppen, en af vore hjælpere Ilse Holt fylder 50 år, Ilse er med som hjælper for tiende gang. Også denne dag bliver fejret med en lille present til Ilse, der er datter af forrige dags 90 års fødselar Betty Holt. De har det åbenbart med at feste i den familie, så nu mangler vi kun barnebarnet Lisbeth Holt, der også er med på turen, – 25 er vel et kvalificeret gæt.

En af havnens **ti restaurationer**, Rock-cafe COSI, er trods sit poppede navn blevet vores frokoststamcafe. Her har de nemlig god forståelse for at bruge krydderier, og vi har bedt om, at vores menu får en ekstra tand af krydderier. I dag bestiller vi henholdsvis musaka, pizza og to øl - halv liter naturligvis. Retterne smager herligt og kradser tilpas i ganen. Hele herligheden kostede 5.300 drachma – meget rimeligt. Omkring os vimser en mindre flok katte i vidt forskellige farver og mønstre, de håber vel på, at gæsterne ”spilder” en bid i ny og næ, og det gør vi så. Pludselig opdager vi, at tre-fire af kattene ligger hen over min rygsæk, som jeg har stillet under bordet, måske er der her lidt lunere end på flisegulvet, eller måske lugter tasken bare godt af rygsved.

På hjemvejen går vi ind i en af de mange **små forretninger** for at købe et par øl - halv liter naturligvis – og vand for at have lidt i reserve. Vi får os en god snak med den meget søde unge kassedame. Hun har aldrig været udenfor Grækenlands grænser og er lidt benøvet over og misundelig på, at vi fra det fjerne Danmark blot kan rejse på ferie i et fremmed land. Hun har selv stor lyst til at opleve det øvrige Europa, men ikke råd. Forbavsende nok kender hun ikke Dronning Anne-Marie, som vi bragte på bane, men så er det, man tænker sig lidt om, Dronning Anne-Marie drog i landflygtighed i 1967, det er nu 34 år siden, og den unge dame er vel knap sine tyve somre. Men alligevel, - som græker bør hun nok vide, hvem der har været landets sidste dronning.

Vi taler lidt om det at være blind, og at det derfor er vigtigt at dufte og føle på tingene, hun bemærker Kurts lange slanke klaverfingre og tager hans hånd, og hænderne taler sit eget sprog - uden ord. Så nu har vi også en stambutik.

På vejen hjem til hotellet kommer vi til at tale om, at vi aldrig ser **cykler eller barnevogne**, disse befordringsmidler passer nok dårligt i et land med så mange bjerge. Og kun en gang har vi set en enkelt ko. Vi bemærker også, at der er utrolig mange firmaer med Rent a Car over døren, altså - lej en bil. Benzinprisen er for øvrigt 246 drachma.

Pludselig giver vi et gevaldigt højt og forskrækket hop. Idet vi går forbi en åbning ind til en lille græsmark, rammer en uvant lyd os. Her står nemlig et æsel i sit tøjr, og netop som vi passerer, skryder det, som var det en olympisk konkurrence. Det lyder vældig sjovt, som om den vil holde en lang valgtale samtidig med, at den trækker vejret indad, og det kan man altså ikke, det gør vi nemlig et forsøg på til stor moro for dem, der iagttager os.

Efter aftenens middag er vi en lille gruppe, der tager over til **nabohotellet** for at opleve guidernes udendørs underholdning. Mellem swimmingpool og scene finder vi os en passende plads, og straks kommer tjeneren rundt for bestilling af noget drikkeligt. Nogle af os kan kun sige øl - halv liter naturligvis, mens andre får de mest fantasifulde drinks pyntet op med forskellige frugter, vifter og sugerør serveret i lige så forskellige typer af glas. Omkring os er der støjende og særdeles ubehageligt musik, - dette være sagt helt for egen regning.

I baggrunden kan vi skimte guidernes store omklædningsscene, og efter en stor times ventetid, en ventetid der sikkert er beregnet på at sælge en ekstra drinks, sker der endelig noget. Der skrues endnu kraftigere op for højtalerne, skønt lyden var rigelig høj i forvejen, - uha, uha. De unge mennesker udklædt i forskellige kostumer indtager på skift scenen. De optrædende synger en fem til ti forskellige melodier af den slags, som nogen synes vældig godt om, og andre nødtvungent må acceptere.

Synger, er vist ikke det rigtige ord, for de **mimer** kun til et bånd samtidig med, at de badutspringer på scenen efter bedste evne. Over swimmingpoolen er der en bro, herfra høres gennem højtalere musikken fra Titanic, og under stor dramatik falder den nødstedte dame i vandet, en modig ungersvend springer naturligvis efter for at redde hende. Så vidt vi ser, er der ingen af dem, der drukner. Underholdningen kulminerer med et nummer i rappeiling og udspring i swimmingpoolen netop fra det halvtag, hvorunder vi sidder.

Guiderne slutter forestillingen med en sang, hvor de alle er på scenen, sangens sidste bemærkning er et spørgsmål til publikum, *"do you like our show?"* Spørgsmålet slynges ud med en kraft, som var det selveste Sokrates der genopstod. Publikum jubler *"yes"* mer eller mindre begejstret.

Med få undtagelser vil jeg tillade mig at betegne underholdningen som en gang plat optræden med spjæt til larmende musik, men forhåbentlig er der mange, der er særdeles uenig med mig.

Tilbage på vort hotel får vi herefter en hyggelig time i selskab med en øl – **halv liter naturligvis**.

Da betjeningen i baren ved swimmingpoolen er helt utrolig langsom, resulterer det ofte i, at vi i stedet henter en øl eller andet drikkeligt fra værelset.

Vi får en berigende og åbenhjertig samtale med rejsevenner om livets såvel lyse som mørke sider, men iblandet humor for uden humor ville der ikke være meget grin ved tilværelsen.

Jeg er nemlig af den opfattelse, at folk uden humor burde have invalidepension.

Så igen bliver der fortalt historier, her er samlet nogle af dem, der havde et religiøst islæt:

Så var der præsten, der fra prædikestolen forkyndte, at en anonym giver havde skænket 5.000 kr. til kirkekassen.

Umiddelbart herefter rejste Lars Peter sig op og sagde: *"Ja, jeg syntes, det var bedst sådan."*

Hvornår starter livet egentligt?

Ja, se det er jo et alvorligt spørgsmål.

Katolikkerne siger, det starter ved undfangelsen.

Jøderne siger, det starter ved fødslen.

Men protestanterne siger, det starter, når børnene flytter hjemmefra, og hunden er død.

To små drenge legede på gaden. Gamle Sørine kom cyklende forbi, og drengene spurgte:

"Hu ska du hen, Sørine?"

"A ska op o æ kjærkgor!"

Et spekulativt udtryk bredte sig i drengenes ansigter, og så kom spørgsmålet:

"Hvem ska så køre di cykel hjem?"

To ældre golfspillere snakkede om, at de nu snart måtte holde op, kræfterne slog ikke til.

"Ja, og de køller bliver også alt for tunge."

"Jow da, men det er da positiv, at vi stadig er på den rigtige side af græsset."

En formiddag er der arrangeret **bankospil** om sponsorerede gaver. Det ses tydeligt, at vi er kommet i selskab med erfarne folk, for nogle af de garvede spillere behandler plader og brikker på yderst vanlig og professionel vis.

Det bliver til et par fornøjelige timer med vindere og tabere, de sidste mener nu ikke, det er gået helt ærligt til, men sådan er bankospil vel, eller i hvert fald det sociale drilleri omkring spillet.

Alt imens spillet stod på, blev en øl - halv liter naturligvis - sat til livs.

Den **sidste dag** på Samos er oprundet. Kurt og jeg beslutter endnu engang at gå ud til vandfaldet.

Nu kender vi jo området, så turen går betydelig hurtigere end den første dag. På vejen passerer vi flere af de små vejkapeller eller vejaltre, der ses mange steder i sydens lande. De er opsat enten af de

overlevende i taknemlighed over at være sluppet levende fra et trafikuheld, eller af de efterladte hvor der har været dødelig udgang. De små altre er som oftest bygget af sten i model som et kors. Gennem en lille rude kan man se ind til et minialter, hvor der er stillet ikoner, små erindringer måske relikvier og små olielamper. Hvis vejaltret står til minde om et trafikoffer, ser man ofte et billede af den afdøde.

Sommerfugledalen Potami, har vi i mellemtiden fundet ud af, er den lange kløfts navn. I bunden, hvor de mange trapper starter op ad bjerget, får vi en snak om, hvad der videre skal ske. Vi beslutter, at Kurt på en herværende træstub skal sidde, slappe af efter bedste evne og nyde naturens lyde på dette eksotiske sted, mens jeg alene skal forsøge at vade gennem kløften ind til selve vandfaldet, som ikke kan ses, men kun høres herfra. Vandet føles meget koldt, men turistbrochuren fortæller, at det året rundt er 15° C, selv om det absolut føles koldere. De første hundrede meter bliver det kun langsomt dybere til ca. brysthøjde. Lidt længere fremme kommer den første forhindring, over en to-tre meter høj klippe fosser vandet ned, her hænger et tykt tov beregnet som en nødvendig hjælper for at klatre op på klippen, det gør jeg så. Men det kolde vand har ingen pause, det fortsætter sin søgen mod havet, og stopper ikke, fordi det for en turist som mig ville være mere behageligt at klatre opad uden alt det vand i hovedet. Da jeg er kommet op på det lille klippefremspring, ser jeg ca. 50 meter længere inde i klippespalten en væsentlig højere klippe, der synes at stoppe for min videre udforskning. Jeg vover mig igen ud i det kolde vand, efter få meter har fødderne ikke mere forbindelse med klippegrunden, så jeg svømmer spændt videre, - er der mon rovfisk her? Også her styrter vandet ud over klippen, der synes at være væsentlig mere vand i dette vandfald, eller også er det fordi, faldet er betydeligt højere, om end lige knapt så højt som Niagara Falls.

Klippevæggen her er det bedste af hundrede meter, nå ja, fantasien skal da også have lov at være med på ferie, - så fem meter da. Også her hænger et tykt tov med en knude for hver halve meter, og nu jeg alligevel er både våd og kold, kan jeg ligeså godt forsøge at klatre op ad "*Himmelstigen*" til det uvisse på klippens top. Det er ikke en let opgave med det kolde vand fossende ned over kroppen. Druknedøden nær ønskede jeg at være i besiddelse af gæller for derigennem at få tilstrækkelig af ilt, eller hvad det ellers hedder i undervandsverdenen. Efter en stædig indsats når jeg op på klippen. Trods det kolde vand er jeg grundet anstrengelserne blevet rimelig varm.

Herfra ses videre mellem klipperne og langt ind i den tætte skov, hvorfra vandløbet kommer. Den videre færd frem synes mere jævn med kun en svag stigning, men gennem et meget tæt jungleagtigt buskads.

En smal gangsti fører fra vandløbet og **stejlt op** mod klippens top. Min vurdering er, at stien må have samme sted, som hvor vi forleden forcerede toppen af de mange trappetrin, så jeg vælger denne vej. Ganske rigtigt - lang tid går der ikke, før jeg står præcist, hvor vi forleden var kommet op. I den intense spænding har jeg næsten glemt mit ansvar, - Kurt, der forhåbentlig stadig sidder i god behold og venter på sin træstub. Mon hans tålmod er sluppet op? Han er måske fulgt efter mig gennem kløften? Eller han er måske på vej tilbage til hotellet? Det går aldrig godt. Militæret er sikkert allerede på vej med fingeren på aftrækkeren for at indfange og sætte mig i kachotten. Skyndsomt kravler jeg ned af de mange farlige trapper, og stor er min lettelse, da jeg ser, Kurt sidde fredeligt og stille mens han nyder stedets intense stilhed.

Vi er nu nået frem til **den sidste aften**. Det bliver igen en festaften med ouzo, græsk musik, fællessang, historier og gensidige takketalere for ugens mange gode oplevelser. Også denne gang er samtlige mødt op.

Formand Ove takker hele selskabet for god opførsel i den forløbne uge: "*Den gode stemning har været kendetegnende for turen, alene det at I alle møder op til vore fælles arrangementer, tager vi i bestyrelsen som et godt tegn på almindelig tilfredshed med vort arbejde. Vi hjælpere har til fulde nydt denne tur, opholdet og samværet med jer alle sammen har været helt perfekt.*" Ove omtaler også det

økonomiske grundlag for turens gennemførelse. Han retter en stor tak til de firmaer og enkeltpersoner, der støtter foreningen med et økonomisk bidrag og sponsorgaver, og de bliver alle nævnt. Ligeledes nævner han, at foreningen har rigtig mange medlemmer, der med et årskontingent på minimum 50 kr. også bidrager til, at turen kan gennemføres.

Kurt er blevet bedt om fra hele gruppen at overbringe en stor **tak til hjælperne** for deres indsats på turen sammen med en lille kontant hilsen:

"Her denne sidst aften vil vi gerne sige tak til jer hjælpere for en dejlig uge her på Samos. Uden jeres hjælp ville turen ikke have været mulig. Vi har haft mange stemningsfyldte oplevelser, som vi vil tænke tilbage på med glade minder. En festlig rystesammenaften med "Bakkesangerinder," "hit med sangen" og ikke mindst "De tre Tenorer" vil vi huske længe. Også tak for en god oplevelse på ørundturen, hvor vi fik en orientering om øen, befolkningen og landet som helhed og dertil et ganske overdådigt måltid i Samos By.

Men først og fremmest har vi haft et hyggeligt socialt samvær, hvor der er blevet talt alvorligt, sunget, fortalt vittigheder og grinet over en øl.

Vi ved, at når I kommer hjem, holder I en fest, til denne fest vil vi gerne yde et lille og velfortjent bidrag som tak for jeres uegennyttige indsats. Derfor har vi samlet vores sidste tiloversblevne slanter sammen, som jeg hermed vil overrække til dig Ove sammen med en stor tak."

Kurts tale efterfølges af en lang klapsalve.

Også **en af rekrutterne** kan ikke sidde stille i stolen, men må op og sige et par ord:

"Jer synes, jeg skylder at fortælle jer alle, at i radioen derhjemme i Danmark har de i dag sagt, - ja, - det er ikke så let at få det sagt til jer, - - - de har sagt, at - - - at Tarm Sygehus er blevet lukket.

Ja, - trist nok for de syge. Men som de også sagde, det kunne de lige så godt, for alle dem der virkelig betød noget på Tarm sygehus, er rejst til Samos."

(Her bør for andre læses skyld indføres, at der fra Tarm Sygehus var seks ansatte med på turen.)

"Og på Samos sker der virkelig noget. Det fortælles, at Ove Formand er den højst rangerende formand i foreningens mangeårige historie – 1,90 meter. Men han er nu sat på udsalg, det stod der i hvert fald på hans T-shirts i går, men prisen har åbenbart stadigvæk været for høj, for det er endnu ikke lykkedes at slippe af med ham.

Så er der Leif, – det er ham med piben, han arrangerer det ene leifshow efter det andet, vandgang m.m. I vandgang vandt Jesper, ikke underligt for han er nemlig fra Vandborg.

Som bakkesangerinde havde Jesper de mest bedårende smilehuller, og der blev talt meget i krogene om, at adskillige af gruppens mandlige gæster havde tvivlsomme lyster flere dage efter denne oplevelse.

Men hvis ellers hjælperne har problemer, så ringer de blot 112, så er de hjemme hos vennerne, og Falck rykker straks ud.

Det samme gælder ikke helt for Erik, han kalder et ganske andet nummer, der hører til i en helt anden verden. Hvis I har lagt mærke til det, så går han tit rundt og giver folk massage i nakken, det bruger man meget i hans branche (bedemand) for at holde liv i folk.

En aften var hjælperne ude og spise med kniv og gaffel, det syntes vi, var helt i orden, indtil vi erfarede, at I måtte køres hjem under politieskorte – pinligt.

Spørgsmålet er, om vi overhovedet får vore pas igen?

Og tør de lade os komme til Grækenland en anden gang?

På sin vis har jeg jo også fungeret som en slags hjælper eller "førerhund." Og jeg kan godt fortælle jer, at det har været noget af en opgave. De Kurt-ere er virkelig svære at styre. Kurt har det med ikke at se sig for, gang på gang førte han mig ind i en blindgyde. Flere gange har jeg forsøgt at tage livet af Kurt, men det er stadig ikke lykket mig. En gang lod jeg ham brage ind i et træ, hult lød det, men tykhovedet som han er, blev det beklageligvis kun til en bule i panden. En anden gang lod jeg ham kravle op i elmasten på toppen af bjerget, men uheldigvis var der ikke tilstrækkelig med stærkstrøm på ledningerne, så han kravlede bare ned igen. Endelig, da vi næsten var ved toppen af klipperne 1 km over vandfaldet

eller deromkring, skred han, men uheldet var igen efter mig, han fik fat i en gren, som beklageligvis var stærk nok, så jeg må stadig døjes med ham.

En enkelt gang har det også været positivt at have Kurt med. Ved hjælp af en falsk nøgle skaffede han adgang til værelse 114, hvor en nøgen dame i sin bedste alder tog imod. En oplevelse der ikke i detaljer tåler at komme frem i lyset. Selv Kurts øjne stod på stilke.”

”Førerhunden”

Det er blevet tiden, hvor vi igen skal vende **næsen mod Danmark**. Flyet letter fra Samos kl. 11:53, og hjemturen forløber som udturen kvik og planmæssigt. På hjemturen flyver vi i 39.000 fod svarende til 12 km mod 37.000 fod på udturen. Betyggende at vide at nord og sydgående ruter aldrig flyver i samme højde, dermed mindskes risikoen for kollision.

Kurt og jeg har fået de samme to pladser ved nødudgangen med god plads til benene. En bærepose bliver afleveret med de toldfrie varer, vi har bestilt til hjemturen, og vi kontrollerer indholdet. Men netop som vi har fået placeret pose, tasker og andet habengut i bagagerummet, og just er begyndt på den ”friskbagte” Jyllands-Posten, henvender stewarden sig til os og meddeler, at fordi Kurt er blind, må vi af sikkerhedsmæssige grunde ikke sidde på pladsen ved nødudgangen. Jeg bedyrer, at Kurt ikke er mere blind på hjemturen, end han var på udturen, og da var der ingen kommentarer desangående. Lige meget hjalp det, to andre passagerer er allerede udpeget til, at skulle bytte plads med os.

Meget pudsigt, men det viser sig, at være to mennesker som jeg kender, fra dengang vi boede i Ikast, så efter at vi har fået byttet rundt på diverse pakkenelliker, får vi os en god snak om ”gamle” dage.

Lang tid går der ikke, så er det frokosttid, og der serveres en rigtig **lækker flyanretning**. Efter tre øl – nej, - ikke halv liter desværre – og tre snaps, på vores række, er stemningen helt i top. Vi ser ud af flyets rude, hvor et væg til væg tæppe i hvidt dunblødt 100% uld er rullet ud og skjuler Jorden for os. Kurt påstår, at det er sne, der er faldet over landet, og næsten rager op til flyet. I det fjerne ser vi julemanden komme i sin flotte kane forspændt 12 rensdyr. I kane, der er fyldt op med gaver i vidt forskellige størrelser og faconer, pakket i farvestrålende nissepapir, sidder Dronning Anne-Marie og ”Tino,” de er på vej fra London til Grækenland for i god tid at aflevere julegaverne til alle deres gamle venner.

Julemanden på bukken foran har en bule i panden, mafiabriller og discountsandaler, han virker ikke helt ægte, men vatskægget er stort, flot og intakt. Vi vinker til det fornemme selskab, ønsker god tur og medvind i det politiske arbejde for kongedømmets genindførelse.

Klokken 14:45 lander vi uskadt og i behagelig stemning i vort **lille dronningeriges** lufthavn i Billund. Her bliver der ved afskeden afleveret mangan et takkeknuks ikke mindst til hjælperne for godt selskab og en rigtig god tur.

Så deles vi igen - i de to busser én mod Videbæk og én mod Ringkjøbing.

Der høres mangan et –
på gensyn til næste år

Frede Lauritsen

Supplerende oplysninger til - Samos – en ferieø for alle

Opbygget kronologisk

- 1500 f.v.t. **Knossos** oldtidsby ved Heraklion på Kreta der dengang var en betydelig sømagt i Middelhavet. Her udviklede minoerne, en kultur der var langt foran alt, hvad der dengang fandtes. Man mener byen er 3.500 år gammel, og at der var 100.000 indbyggere. Endnu ældre ting er også fundet her fx 8.500 år gamle redskaber. Kong Minos Palads blev udgravet fra 1890.
- 580-500 f.v.t. **Pythagoras** græsk matematiker, filosof og naturvidenskabsmand født på Samos. Pythagoras grundlagde et moralsk-religiøst samfund med strenge asketiske love, Den pythagoræiske Skole, grundlaget for den græske matematik og filosofi. Opdagede loven for tonehøjdens afhængighed af instrumentet. Fremmede matematikkens udvikling. Den pythagoræiske læresætning: En retvinklet trekant er summen af kateternes kvadrater lig hypotenusens kvadrat. Byen Pythagorion på Samos er opkaldt efter Pythagoras.
- 490 f.v.t. **Marathon** en by ved Grækenlands østkyst 42,195 km fra Athen. Her besejrede den athenske hær på 10.000 hoplitter, som soldaterne kaldtes, den persiske hær på 20.000 mand den 28. sept. Sagnet fortæller, at løberen Feidippides løb strækningen hjem til Athen for at fortælle om grækernes sejr. Efter at have afleveret beskeden faldt Feidippides død om.
- 469-399 f.v.t. **Sokrates** græsk filosof født 27. april 469 f.v.t. Han har intet skrevet selv, men var lærer for Platon, der nedskrev mange af hans tanker. Sokrates blev dømt til døden for samfundsfjendtlig virksomhed overfor Athens ungdom og henrettet med giften skarntydesaft i 399 f.v.t. Sokrates står som symbolet på humanisme og retfærdighed. Han er undertiden betegnet som den viseste mand i verden: *“Det eneste jeg ved, er at jeg ikke ved noget.”*
- 356-323 f.v.t. **Alexander den Store** født i 356 f.v.t. konge af Makedonien 336-323 f.v.t. efter sin far Filippos II. Konge af Ægypten 332-323 og af Persien 330-323. Førte sin hær til Indusfloden og erobrede Panjab, eller Punjab som det hedder på sanskrit, men blev tvunget tilbage fra felttoget mod Ganges. Alexander den Store havde den græske filosof Aristoteles (384-322 f.v.t.) som lærer. Han grundlagde flere byer bl.a. Alexandria i 332 f.v.t. og mente, han havde en guddommelig magt. Alexander den Store døde af malaria.
- 307-272 f.v.t. **Pyrrhos** født 307 f.v.t. konge fra 319 f.v.t. af Epeiros i Grækenland der ejede den sydlige del af den italienske halvø som koloni. Efter Samnitterkrigene manglede Rom kun denne sydlige del. Pyrrhos, der var en vidt berømt kriger, blev af kolonisterne, der følte sig truet fra Rom, bedt om støtte. Pyrrhos landede i Tarant med en hær på 25.000 soldater og 20 krigsefanter. Det første slag mellem romerne og grækerne fandt sted ved Heraclea, her vandt Pyrrhos takket være sine elefanter. Næste sejr kom ved Foggia i 279 f.v.t., det blev en dyrekøbt sejr, hvor Pyrrhos udbrød: *“En sådan sejr til - og jeg er fortabt.”* Herfra har vi udtrykket en pyrrhossejr. I 275 f.v.t. tabte Pyrrhos i Beneventum og vendte tilbage til Grækenland. Pyrrhos blev dræbt under kamp i Argos 272 f.v.t.
- 100-44 f.v.t. **Gajus Julius Cæsar** romersk statsmand og feltherre født 13. juli 100 f.v.t. Et vildt ungdomsliv var årsag til en stor gæld, som han kom ud af ved at blive statholder over Spanien og senere over Gallien. Kom i krig med Gnæus Pompejus Magnus (106-48 f.v.t.) idet han 13. jan. 49 f.v.t. gik over floden Rubicon med en legion soldater. Det er her, han

udtaler de kendte ord: “*Jacta est alea,*” som betyder, “*Terningerne er kastet.*” Pompejus blev besejret, og Cæsar vandt dermed Italien, Spanien og Grækenland. Pompejus flygtede til Ægypten, hvor kongen myrdede ham i 48 f.v.t. Cæsar fulgte efter, og den skønne unge ægyptiske dronning Kleopatra (69-30 f.v.t.) forblændede ham, blev hans elskerinde og skænkede ham en søn, Cæsarion, på Nilen, som det så romantisk fortælles. Cæsar tog Kleopatra med til Rom. Cæsars sidste fjender var nu slået, han blev udnævnt til diktator 59 f.v.t. og fik titlen imperator. Cæsar fik styr på udviklingen og gennemførte store reformer for Rom med bedre domstole, borgerret til provinsboer og indførte fra 45 f.v.t. den julianske kalender, der virkede frem til 1582, i Danmark-Norge dog helt frem til 1700 da den gregorianske kalender, som vi stadig bruger, tog over. Cæsars 640 gladiatorer bar kostbare sølvrustninger ved kamplegene.

Cæsar blev myrdet med 22 dolkestød i senatet ved Teatro di Pompeo 15. marts 44 f.v.t. af en gruppe sammensvorne ledet af Cassius og prætor Marcus Junius Brutus (85-42 f.v.t.), der var Cæsars plejesøn. Her udtalte Cæsar de berømte ord: “*Også du, min søn Brutus.*” Folkets sorg over Cæsars død var så stor, at hans ligbål blev holdt ved lige i adskillige dage. Kleopatra begik 30. aug. 30 f.v.t. selvmord, ved at lade sig bide af en giftslange, fordi romerne besatte hendes land. Måneden juli er opkaldt efter Cæsar.

1219 **Dannebrog** kom ifølge sagnet: “*Som sendt fra Himlen*” 15. juni 1219 under Valdemar II Sejrs korstog i slaget mod esterne om Estland ved Lyndanise. Det der senere kom til at hedde Reval, og i dag hedder Tallinn, som betyder danskebyen.

Med sig havde Valdemar II Sejr den lærde og lovkyndige ærkebiskop Anders Sunesen (1160-1228). Igen ifølge sagnet var det i hans arme flaget havnede.

Flaget opildnede de hårdt trængte danske korsfarere, så det truende nederlag ændredes til sejr. Ifølge B.S. Ingemann var det dog soldaten Karl af Riise, der “*fangede*” flaget. Så ham skylder vi respekt. Karl af Riise var fra Stevns, og det er efter ham, byen Karise har fået sit navn. Det ældst kendte navn for flaget er Denenbrock. Før Dannebrog havde vi Ravnefanen, en rød dug med Odins ravne broderet i sort. Den var kendt og frygtet som vikingernes samlingsmærke - kaldtes også for Dannebrog, denne skrivemåde er i tidens løb ændret til Dannebrog, der kan oversættes til - danernes klæde.

Det var kristendommens indførelse i Danmark, der fortrængte Odins ravne til fordel for det kristne symbol - det hvide kors på rød bund.

Selve Estlandsflaget fra 1219 erobredes af ditmarskerne i 1500, vi tilbageerobrede flaget i 1559, hvor det blev opbevaret i Slesvig Domkirke, men gik til grunde i Lübeck i 1660. Og det alt sammen uanset der var tale om et sagn.

Dannebrog var af Dronning Margrete gjort til kongeligt segl i 1300-tallet og forbeholdt kongen og staten. Christian IV gjorde i 1600-tallet Dannebrog til det nationale mærke for skibe, og han anbragte det i regimentsfanernes hjørne.

Juristen Anders Sandøe Ørsted foreslog i 1830 Kong Frederik VI, at det også skulle være folkets flag, hvad kongen dog afslog. Senere blev Ørsted justitsminister, og så gennemførte han selv ordningen. I 1842 blev Dannebrog hærens officielle flag, og siden 1854 har vi alle elsket dette flag. Det er verdens ældste ibrugværende nationalflag, hvad for øvrigt også baskerne i Spanien mener om deres. Vi danskere er enige om, at vort flag også er verdens smukkeste, hvad det for øvrigt også blev valgt til i FN sidst i 1940-erne. Samtidig er Danmark så absolut verdens mest flagende folk.

Regler omkring flagning i Danmark:

Hatten skal af, når flaget hejses og nedhales

Flaget hejses ved solopgang, dog tidligst kl. 8, og nedhales ved solnedgang

Flaget må aldrig røre jorden

Flages der på halv stang, skal flaget først hejses helt til tops, hvor det markeres

et øjeblik, og dernæst sænkes, så undersiden af flaget er midt på stangen.
 Ved nedhalingen skal flaget igen hejses til tops, før det nedhales
 Såvel opsætning som nedtagning af et flag skal foregå i et roligt tempo
 I Danmark er det tilladt at flage med de nordiske -, EU - og FN flag
 Andre nationers flag må kun bruges efter forud indhentet tilladelse hos politiet,
 og kun når der samtidig flages med Dannebrog, der skal være af mindst
 samme størrelse og på en iøjnefaldende plads
 Flages der med flere nationers flag på række, skal det danske flag hejses længst til
 venstre for tilskuerne, - eller på den midterste stang.
 Flagets højde bør altid være en femtedel af stangens højde
 Vimpler bør være halvdelen af stangens højde

Danmarks officielle flagdage:

01. jan.	Nytår
02. feb.	Slaget ved Mysunde 1864
10. feb.	Afstemningen i Sønderjylland 1920
11. feb.	Stormen på København 1659
02. april	Slaget på Reden 1801
09. april	Danmarks besættelse 1940 halv stang til kl. 12.02, herefter hel
18. april	Slaget ved Dybbøl 1864
05. maj	Danmarks befrielse 1945
09. maj	Slaget ved Helgoland 1864
05. juni	Grundlovsdag
15. juni	Valdemarsdag og genforeningsdag
06. juli	Slaget ved Fredericia 1849
25. juli	Slaget ved Isted 1850
04. okt.	Stormen på Frederiksstad 1850
25. dec.	Juledag
	Langfredag på halv stang
	Påskedag
	St. Bededag
	Kristi himmelfartsdag
	Pinsedag
	Samt på alle kongefamiliens fødselsdage

1813-1873 **David Livingstone** skotsk læge, missionær og opdagelsesrejsende født 19. marts 1813.
 Drog til Afrika, der dengang var hvidt på det meste af kortet, hvilket betød ukendt land.
 Udover at udforske ville han bekæmpe slavehandel. Livingstone lærte sig hurtigt de
 indfødtes sprog, spiste deres mad, fulgte deres lokale skikke og betragtede i det hele taget
 de indfødte som sine ligemænd, hvad der dengang var helt usædvanligt. Livingstone blev på
 et tidspunkt angrebet af en løve, og måtte resten af livet døjes med en dårlig skulder. På 30
 år tog han tre store rejser dybt ind i Afrika. I 1849 til Kalahari og opdagede Ngamisøen. I
 1853 Zambesifloden tværs over kontinentet, "*til verdens ende*" sagde de. Her så han i 1855
 som den første hvide mand de 75-100 m høje og 1500 m brede og storslåede vandfald,
 Victoria Falls, som han kaldte op efter Dronning Victoria hjemme i England. På stedet står
 der i dag en statue af Livingstone skuende ud over vandfaldene. Rygterne hjemme i
 Skotland sagde, at han var død, senere viste det sig, at rygterne var udsendt af deserterede
 bærere, og i fire år hørte man ikke fra ham.
 En hjælpeekspedition blev udsendt af New York Herald Tribunes redaktør, bladets førende
 korrespondent Henry Morton Stanley, der oprindeligt hed John Rowlands, (28/1 1841-1904)
 ledede denne ekspedition. De fandt Livingstone 10. nov. 1871 siddende under et mangotræ i

Ujiji ved Tanganyikasøen. Her udtalte Stanley de udødelige ord: "*Dr. Livingstone I presume.*"

Mange års strabadser havde mærket Livingstone, og på en ekspedition i det nuværende Zambia døde han i Chitambo 1. maj 1873. To af Livingstones trofaste tjenere balsamerede liget efter at have nedgravet hans hjerte, og bar liget de 2500 km der var til kysten, hvor det blev sejlet hjem til en statsbegravelse i London. Stanley blev senere udnævnt til Sir.

1863-1913 **Georgios I** græsk konge. Født 1845 under navnet prins Vilhelm af Danmark, som søn af Christian IX. Valgt i 1863 til Grækenlands konge efter Otto af Bayern der var blevet afsat. Geórgios I var en meget populær og afholdt konge, han blev myrdet 18. marts 1913 af en sindssyg græker ved indtoget til Saloniki under Første Balkankrig.

1896 **De Olympiske Lege**, en international sportskonkurrence der afholdes hvert fjerde år, genopstod som de moderne Olympiske Lege, med mottoet "*citius, altius, fortius*" som betyder "*hurtigere, højere, stærkere.*"

Legene afholdtes i Athen fra 6. april 1896 med 311 atleter fra 13 lande. Vindermedaljerne var dengang af sølv. Danmark havde tre deltagere med - alle mænd, for kun mænd havde adgang. Legenes initiativtager Pierre de Coubertin udtalte, at kvindernes fornemste opgave i idræt var at overrække sejrpræmierne. De tre mænd præsterede at vinde seks medaljer: 1 guldmedalje: Vægtløftning. 2 sølvmedaljer: Vægtløftning og pistol. 3 bronzemedaljer: Pistol, riffel og fægtning.

Allerede til disse første olympiske lege var der skandaler. Efter maratonløbet blev det afsløret, at nr. tre havde haft en hest stående i venteposition, for på en afslappet måde at kunne forcere en bakke. Siden 1924 er der også holdt De Olympiske Vintersportslege. Igen i år 2004 skal der afholdes OL i Grækenland, og grækerne glæder sig.

De allerførste Olympiske Lege menes at have fundet sted i 776 f.v.t. I år 394 blev disse lege erklæret for hedenske og derfor forbudt. Ordet olympiade har navn efter oldtidens stævner i Olympia, ordet er græsk og betyder tidsrum af fire år og dermed tidsrummet mellem to olympiske lege.

1923-1977 **Maria Meneghini Callas** født i New York 2. dec. 1923 af græske forældre under fattige kår og en splittet familie som Cecilia Sophia Anna Maria Kalogeropoulou. Hun brød forbindelsen med sin mor Evangelia Kalogeropoulou i 1950. Maria Callas var sopran med et enestående stemmeomfang og dramatisk sans. Debuterede i Athen med "*Tosca*" i 1941. Oprådte fast på La Scala operaen i Milano, men har medvirket i adskillige gæstespil verden over. Har indspillet talrige grammofonplader hvoraf der er solgt 26.500 lp'er, kassettebånd og cd'er. Desuden har hun medvirket i filmen "*Medea*" fra 1969 om Jason-sagnet. En rigtig diva.

Maria Callas var gift med Giovanni Battista Meneghini, men så mødte hun den græske skibsreder Onassis på dennes krydstogtskib "*Christina*" i Middelhavet og forelskede sig voldsomt. Gennem mange år var hun hans elskerinde. Hun fødte ham også en søn, som dog døde af lungebetændelse. På et tidspunkt forlangte Onassis kone Tina dog skilsmisse. Senere svigtede Onassis Maria Callas til fordel for Jacqueline Kennedy. Maria Callas levede sine sidste år i ensomhed i Paris, hvor hun døde pludselig 16. sept. 1977. Den 2.-3. dec. 2000 holdtes der i Paris auktion over hendes ejendele.

1926 **Istanbul** får officielt dette navn. Største by i Tyrkiet med 2,1 mio. indbyggere og Tyrkiets vigtigste havn. Men mange andre navne har klædt byen ved den sydlige indgang til det 30 km lange Bosporus Stræde mellem Sortehavet og Marmarahavet. Grundlagt ca. 660 f.v.t. af grækerne under navnet Byzans. Fra 330-1926 var navnet Konstantinopel. Det folkelige navn var dog efter Tyrkiets erobring i 1453 Istinpolin. Frem til 1923 er Istanbul Tyrkiets hovedstad, hvor den afløses af Ankara.

I vikingetiden havde byen det nordiske navn Miklagaard, som betyder "Den store By," hvor mange vikinger, under navnet væringer, tjente i østromerske kejseres livgarde.

- 1949 **Atlantpagten** stiftes i Washington D.C. 4. april på amerikansk initiativ mellem følgende 12 lande Belgien, Canada, Danmark, Frankrig, Island, Italien, Luxembourg, Nederland, Norge, Portugal, Storbritannien og USA. Alliancens formål er et politisk, økonomisk og militært samarbejde med kollektiv beskyttelse mod angreb udefra. De enkelte medlemslande beslutter selv år efter år, hvor mange penge og hvor meget materiel man ønsker at bidrage med, i modsætning til FN der har faste mål for bidrag. Danmarks tiltrædelse vedtoges i Folketinget 24. marts 1949 efter en dramatisk debat. Forkortelsen **NATO** North Atlantic Treaty Organization var på dette tidspunkt endnu ikke opfundet. Grækenland og Tyrkiet kom med i forsvarsalliancen i 1952, Vesttyskland i 1955 og Spanien i 1982. I 1966 trak Frankrig sig ud af det militære samarbejde, men fortsatte i det politiske og hovedkvarteret, der lå i Paris, blev flyttet til Bruxelles. Den 12. marts 1999 kom Polen, Tjekkiet og Ungarn med i alliancen, der nu tæller 19 medlemmer.

NATO-landenes samarbejde har bevirket, at de samlede forsvarsudgifter er faldet med 22%, mandskabsstyrken er reduceret med 24%, antallet af udstationerede soldater er faldet fra 450.000 til 150.000, udstationerede kampfly er faldet fra 845 til 252, og 90% af alliancens atomvåben er fjernet. "Den Kolde Krigs" ophør har naturligvis ydet sit bidrag hertil, eller er det mon NATO's skyld, at "Den Kolde Krig" ophørte?

- 1964 **Prinsesse Anne-Marie Dagmar Ingrid** yngste datter af Dronning Ingrid og Kong Frederik IX født 30. aug. 1946. Blev 18. sept. 1964 gift med sin "Tino," Kong Konstantinos II af Grækenland, født 2. juni 1940. Fra 6. marts 1964 var han blevet konge efter sin far Kong Pavlos I's død. Parret har fem børn Alexia født 10. juli 1965 på slottet Mon Repos på Korfu, Pavlos født 20. maj 1967, Nikolaos født 1. okt. 1969, Theodora født 9. juni 1983 og Filippos født 26. april 1986.

- 1967 **Konstantinos II af Grækenland** fjernes ved et kup af en militærjunta i april. Dronning Anne-Marie og Kong Konstantinos gik i landflygtighed i Rom, idet kongens modtræk mod juntaen 13. dec. 1967 mislykkedes, men han var stadig officielt Grækenlands konge. Senere er de flyttet til London, hvor de stadig bor.

- 1973 **Grækenland** erklæres for republik af oberst Geórgios Papadopoulos idet en flådeopstand 1. juni afsatte Kong Konstantinos II. En folkeafstemning 29. juli godkendte kongedømmets afskaffelse, et kongedømme der havde eksisteret siden 1832, og Papadopoulos indsattes som præsident. Samme år 25. nov. styrtes Papadopoulos af Ioannidisklikken, der 23. juli 1974 grundet Cypren-krisen overlod magten til den konservative politiker Konstantinos Karamen'lis, og diktaturet ophørte. Det detroniserede kongepar, der siden 1967 har boet i Rom, bosatte sig herefter i England.

Brugt til avisen:

En ferie på Samos - også for bevægelseshæmmede

Af Frede Lauritsen

97 32 15 32

I sidste uge af september 2001 havde 67 rejseglade turister en dejlig ferie på den græske ø Samos i det Ægæiske Hav.

Turen var arrangeret af foreningen "Ferierejser for Bevægelseshæmmede og Raske." Foreningens formål er, at mennesker med gangbesvær eller mennesker, der må bære på et handicap af en eller anden art, også skal have mulighed for at opleve en ferie under betryggende forhold, hvor Solen står højt på Himlen. Foreningen har Ove Nielsen, Lem som formand og har gennem mange år arrangeret en årlig rejse til varmere himmelstrøg.

Derfor er der tolv hjælpere med på turen, hvis rejse betales af velvillige sponsorer private såvel som firmaer. Det er sygeplejersker, plejere, falckfolk eller blot personer der har lyst til at give en uge af sin ferie uden løn for at tilbyde medmennesker, for hvem fysikken ikke er, hvad den har været, den tryghed og den hjælp der måtte blive behov for.

En del af turdeltagerne ville godt kunne klare en traditionel ferie, men det er en stor betryggelse, at der er hjælpere med, hjælpere man kender, har tillid til og som kan ens eget sprog. For en pludselige ændring af hverdagens rytme med et varmere klima, anderledes mad, masser af oplevelser og måske mindre søvn, kan undertiden give komplikationer, hvad der kan være særdeles utryg, ikke mindst hvis man er medicinbruger eller på anden måde afhængig af andres hjælp.

En stor del af turens deltagere kender hinanden fra foreningens tidligere ture, så der høres rundt omkring de to busser, der starter fra såvel Ringkjøbing som Videbæk, mangel en gensynsglad – godmorgen -, og omgående mærkes en glad, positiv, forventningsfuld og særdeles god stemning, og det skønt dagen kun er 2½ time gammel. Man bemærker også straks hjælpernes store imødekommenhed.

Efter en time i bus, en time i Billund Lufthavn og 3½ timers flyvetur lander vi på Samos, der ligger kun 1½ km fra Tyrkiets kyst, så vi er næsten i Asien. Skønt den frygtelige ufred i verden og den deraf øgede kontrol i lufthavnene kom vi kvikt og glat igennem trods medbringende omkring en snes kørestole og rollatorer.

Øen er på 476 km², det vil sige på størrelse med Falster, men øens form er nærmest som Lolland. Der bor 33.000 mennesker på øen, af dem bor de 9.000 i øens hovedstad, der også hedder Samos. Vort mål er Karlovassi en by på nordvestøen med 3.000 indbyggere, der tidligere var kendt for skibsbyggeri og keramikproduktion. Byens beskedne størrelse gør, at der, til glæde for nogen, ikke er det store udvalg af butikker, men der er rigeligt af barer og restauranter, som blev prøvet grundigt af til frokost, idet øvrige måltider blev indtaget på hotellet og var med i turens pris.

Et af de første fælles arrangementer var en rystesammenaften, her optrådte hjælperne med forskellige sketch, sange og konkurrencer, og da de tre tenorer indtog scenen, kendte jubelen ingen grænser. Foreningens sanghæfter blev flittigt brugt til fællessang, og der var desuden denne aften fri bar, hvad der jo gjorde sit til, at stemningen var høj.

Og vi, der ikke kendte hinanden på forhånd, følte straks, at vi var med i det sociale fællesskab. Turen er naturligvis planlagt på den svages præmisser, fx var der arrangeret et par byvandring, der gik gennem et par gader og havnede på en cafe, hvor en tiltrængt øl gjorde godt. Måske lyder det ikke af så meget, men for den der har svært ved at gå, kan 1000 m være endda en meget lang tur. Og os, der er så heldige at have "go'e ben," kunne jo efter den obligatoriske øl fortsætte på opdagelse længere op i byen eller måske endda helt op i bjergene, og det gjorde vi så.

Andre tog turen tilbage til hotellet, hvor der i godt socialt samvær blev solbadet ved poolen, og de ”hårde” tog en dukkert i det Ægæiske Hav kun 50 m fra hotellet.

Jeg var med som hjælper for Kurt Mose, Ringkjøbing, der er blind, vort mål blev at nå til toppen af det bjerg, ved hvis fod Karlovassi ligger.

Op gennem byens smalle og stejle gader gik det, gennem vinmarker, olivenlunde, skov og krat, over en bæk, forcere et vandfald, dog knapt så stort som Niagara Falls, op ad stejle, smalle bjergstier og endelig står vi på toppen, hvor en mængde radiomaster er placeret.

For os, der er uden fysiske men, er det en stor oplevelse at se vort hotel ligge der langt - langt under os, men for den der har et handicap, er det en stor og sand sejr.

En af dagene var der arrangeret en ørundtur. En heldagstur, hvor det var en stor glæde at konstatere, at samtlige deltagere var med på turen. I Samos By gjorde vi holdt et par timer, her kom vore drachma i brug, for her var der rig lejlighed til at handle i de små hyggelige handeleggader. Sluttelig blev der serveret en ganske kolonnorm frokost.

Dagen var på anden vis også speciel, idet turens ældste deltager Betty Holt, Skjern fyldte 90 år, - ja, du læste rigtigt - niti år, så alderen behøver altså ikke at være en hindring for at opleve verden. Der blev sunget fødselsdagssang og råbt et højt og rungende hurra for Betty ud over Samos gader, så højt at trafikken næsten gik i stå. Betty kvitterede med at være vært til øllet, så der blev konsumeret et par ekstra flasker.

Samos er en ø med mange bjerge, det højeste Karketevs Oros er på 1433 m og ligger på vestøen. Og smuk er det jo altid med dekorative, opadstræbende bjergtoppe i kontrast til det flade dyblå hav med Solen strålende ovenover fra en skyfri Himmel.

Ved Pirgos midt på øen så vi dog, hvordan naturen også kan være, her havde der sidste år været en større skovbrand. Den havde efterladt de ellers så frodige skrånninger som en gold ørken med de afbrændte fyrretræer stående som sorte skulpturer.

Også på Samos blev vi mindet om det hjemlige Danmark, idet vi på turen passerede flere Vestas vindmøller, der lystigt snurrende fabrikerede energi til øen.

Sidste aften blev igen en festaften med ouzo, græsk musik, fællessang, historier og gensidige takketal for ugens mange gode oplevelser.

Også hjemturen forløb planmæssigt, og der blev ved afskeden afleveret manganen et takkeknus ikke mindst til hjælperne for godt selskab og en rigtig god tur. Og endelig - på gensyn til næste år.

Tidligere udgivelser:

- 1980 Andorra
 1987 Arnold - novelle
 1990 Thailand på godt og ondt
 1991 Sydamerika Chile - Brasilien
 1992 "Jambo" Kenya - du forunderlige land
 1993 Barnløshed - adoption
 1994 En lille bid af tilskudssamfundet: "Jeg løfter røret"
 1994 Tidsbilleder. Kronologisk leksika. Ajourføres løbende
 1994 Leksikassen. Ord jeg er ramlet i uden til fulde at forstå. Ajourføres løbende
 1995 De Slesvigske Krige
 1995 Østeuropa i forandring
 1995 Colombia - smuk og mangfoldig
 1996 Hærvejens historie - i cykelhøjde
 1996 Øretæver i tilværelsen
 1996 Æseløre - litteraturanmeldelser. Ajourføres løbende
 1997 En dag i 1997
 1997 Budapest & Ungarn - i efterårsdragt
 1997 Lolland-Falster & Møn - i cykelhøjde
 1997 Ego - det bevidste jeg
 1998 En lille stump af det mægtige Kina
 1998 Storebælt - i cykelhøjde
 1999 Skt. Petersborg - paladsernes by bygget på sumpen
 1999 Sjælland Stevns - Masnedø - Asnæs - i cykelhøjde
 1999 Et eventyr om julenissens morgensvømmetur
 2000 Madeira - en blomstrende ø
 2000 Rom - Den evige Stad
 2001 En lille stump af Himalaya - verdens tag
 2001 Samos - en ferieø for alle
 2001 Samsø - i cykelhøjde
 2002 Limfjorden øst - i cykelhøjde
 2002 Vest Stadil Fjord - i cykelhøjde
 2002 Wien - musikkens by
 2002 Mozart - hvordan var han egentlig?
 2002 Egypten - Nilens gave
 2003 Steen Steensen Blicher - hvordan var han egentlig? (Redigeret 2010)
 2003 Vietnam - Østens smukke, venlige land i forandring
 2003 Limfjorden vest - i cykelhøjde
 2004 Grænselandet - i cykelhøjde
 2005 H.C. Andersen - hvordan var han egentlig?
 2005 Mexicos - Store Riger
 2005 Sjælland nord - i cykelhøjde
 2005 Paris - byernes by
 2006 IKA MARKED - gennem 27 år
 2006 Skal vi hejse Dannebrog, eller skal vi brænde det?
 2006 Hven - i cykelhøjde
 2006 Sydfyn og Det Fynske Øhav - i cykelhøjde
 2006 Bulgarien - et smukt og alsidigt land
 2006 Sydafrika - en regnbuenation
 2007 Søren Aabye Kierkegaard - hvordan var han egentlig?
 2007 Kaj Munk - hvordan var han egentlig?
 2007 Vendsyssel - i cykelhøjde
 2007 N.F.S. Grundtvig - hvordan var han egentlig?
 2007 Cornwall - den sydvestlige del af England
 2008 Læsø "Kattegats Perle" - i cykelhøjde
 2008 Ti Radioforedrag - fra The Big Bang til år 1380
 2009 Ti Radioforedrag - fra år 1380 til år 1682
 2009 Chile - det lange land i ly af Andesbjergene Peru - inkaernes land
 2009 Lissabon - en smuk og alsidig by
 Frede Lauritsen - Herningvej 7B ^{1.1.} 6950 Ringkjøbing Tf: 97 32 15 32 fredelau@webspeed.dk